Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...брин 21-һээ гарана | № 161 (13966) | 1975 оной июлиин 11, нятница | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси

АЗАРАЙ БАЯЛИГУУДЫЕ ХАМГААЛХА—ЭХЭ РОНОЙНГОО ЭКОНОМИКО БЭХИЖҮҮЛХЭ

...зарай баялиг хамгаал... лам саашадань шангад... ашагта малтамалнуу... үлэмжэ һайнаар хэрэг... хэмжээнүүдые, газарай ...гууд тухай ССР Союзай ба союзна республика... ай хуулиин үндэһэн дү... дэй проектые депута... СССР-эй юһэдэхи зар... Верховно Соведэй ...дахи сесси дээрэ ээзн ..., гүрэн түрын бодол... ор зүбшэн хэлсэнэ. ...мунис парти, Совет ... байгаалине сахин ...алха хэмжээ ябуулга ...та саг үргэлжэ горитой ...ал хандуулдаг гэжэ үгэ ...эн хүнүүд нэгэн һанал... ар тэмдэглэнэ. Минис... ...а түүхэй эд үлэмжэ ...эр ашаглаха тухай, ...низмын материально-...ческэ үндэһэ һуури ... салшадань хүгжөөхэ ... КПСС-эй XXIV съез-дын программна шиидхэбэринүүдһээ газарай баялигууд тухай хуулиин үндэһэн дүримүүд уламжалан гараһан байха юм. Үндэһэн дүримүүдэй проект хадаа ороной арадай ажахые улам саашадань дэбжээхэ зорилго нуудта сүм харюусана, бүхы совет хүнүүдэй аша туһые элирхэйлэн харуулна гэжэ депутадууд онсолон тэмдэглэлээ.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ туйлагдаһан ажалай габьяа тухай, Соведүүдэй ороной ажалшадай КПСС-эй XXV съездые эрхимээр угтаха гэһэн нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухай үгэ хэлэгшэд омогорхолтойгоор тэмдэглэһэн байна.

Кремль соо июлиин 9-дэ үглөөнэй 10 часта СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй хоёрдохи заседани нээгдээ. Энэ заседани СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай заседаниин зал соо Союзай Соведэй түрүүлэгшэ депутат **А. П. Шитиковэй** хүтэлбэри доро үнгэрөө.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, Б. Н. Пономарев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, К. Ф. Катушев** гэгшэд энэ заседанида хабаадалсаа. Депутадууд тэдэниие нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Заседани дээрэ Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй бундестагай депутат В. Брандт байлсаа.

Газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангад хаха ба ашагта малтамалнуудые үлэмжэ һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай, мүн газарай баялигууд тухай ССР Союзай ба союзна республикануудай хуулиин үндэһэн дүримүүдэй проект тухай асуудалнуудые депутадууд саашадань хаража үзэһэн байна.

Союзай Соведэй промышленностиин, хуулинуудые һанамжалан дурадхалгын, хүдөө ажахын, транспорт ба хэлхээ холбооной, барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин, байгаалине хамгаалгын комиссинуудай даалгабаряар промышленностиин талаар комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Я. П. Рябов** нэмэлтэ элидхэл хээ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй эсэстэ манай орон экономическа ба ниитын ажабайдалай али бүхы һалбаринуудта шэнэ амжалтануудые туйлаа, бүхы дэлхэй дээрэ тэрэнэй нэрэ хүндэ ба нүлөөниинь улам бэхижээ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ шэнэ горитой алхам хэгдээ гэжэ тэрэ хэлээ.

Манай Эхэ ороной хүсэ шадал ба һалбаран мандалга газарай баялигуудаар нилээд ехээр тодорхойлогдодог юм. Ашагта малтамалнуудай улам ехээр шэнжэлэгдэһэн, малтагдан абтаһан, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэһэн байха тума, промышленность, хүдөө ажахы, бүхыдөө манай экономико бүри түргэнөөр хүгжэнэ, арад зоной һуудал байдал улам һайжарна, коммунизм байгуулха замаар бидэ бата найдамтай алхамаар урагшаа дабшанабди.

Орон дотор минеральна түүхэй эдэй ямараар хэрэглэгдэдэг тухай комиссиин түрүүлэгшэ хөөрэжэ үгөө. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихоновэй элидхэл соо жэлэгдэһэн дурадхал заабаринууд болон тобшололнуудые комиссинууд һайшаана гээд тэрэ мэдүүлээ.

Научно-техническэ дэбжэлтын эрхэ байдалда ашагта малтамалнуудай нөөсэнүүдые гамтайгаар, ээзн ёһоор хэрэглэхэ, газарай баялигуудые хамгаалгые шангадхаха гээшэ Совет гүрэнэй бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго ороной экономикые амжалтатайгаар хүгжөөлгын гол эрхэ нүхэсэнүүдэй нэгэниинь мүн болоно. Партиин XXIV съездэ хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Арадай ажахын хүгжэлтэ түүхэй эдэй элдэб зүйлнүүдые аргагүй ехээр хэрэглэнэ. Эдэ хэрэглэмжые хангахын тулада бидэ саашадаашье малтан абадаг һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ байнабди. Тиихэ зуураа, эдэ һалбаринуудай үлэмжэ ехэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ, түүхэй эдые бүри һайнаар буйлуулха, тэрэнэй шанар һайжаруулха. хаядаһыень бага болгохо ябадалые туйлахаар лэ ажал хэрэгээ хүтэлхэ шухала».

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Л. И. Брежнев В. Брандттай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев СДПГ-гэй түрүүлэгшэ Вилли Брандттай июлиин 9-дэ уулзажа хөөрэлдэбэ.

СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай элдэб асуудалнуудаар һайн хубилалтанууд боложо байна гэжэ Л. И. Брежнев, В. Брандт уулзалгын үедэ тэмдэглээ. КПСС-эй ба СДПГ-гэй хоёр ороной правительствануудай хүсэлэл оролдолгонууд эдэ хубилалтануудта шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ хөөрэлдөөнэй үедэ заагдаһан байна.

Совет арадай политическэ, ниитын байдалтай ба ажал хэрэгүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсаха арга тэрээндэ олоһоной түлөө В. Брандт гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ. Хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө В. Брандт зүрхэ сэдьхэлһээ баяр хүргөө.

(ТАСС).

В. Брандтын пресс-конференци

Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ В. Брандт совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулжа, июлиин 9-дэ пресс-конференци үнгэргэбэ.

Советскэ Союзда ерэхээр уриһанайнь түлөө В. Брандт КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ баяр баясхалан хүргөө.

Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд ба уулзалганууднай үнэн сэдьхэлэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ В. Брандт хэлэбэ. Шахардуу байдал һуларуулгые саашадань үргэлжэлүүлхэ асуудал Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнэймнай гол темэнь болоһон байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөн дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Энэ асуудал хөөрэлдөөнэй үедэ гол һуури эзэлһэн байна гэжэ В. Брандт тэмдэглээ. Зүблөөнэй Хельсинкидэ болохо түгэсхэлэй шата шухала хүдэлмэридэ эсэс табиха ёһогүй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Энэ хадаа эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада олон гүрэнүүдэй гаргаһан тодорхой хүсэлэл оролдолгонуудай эхин болохо юм.

Европын гүрэнүүдэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгодо хабаатай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ гол һуури эзэлһэн байгаа. Энээн тухай хөөрэлдөөнүүд Венэдэ боложо байна гэжэ В. Брандт хэлэбэ.

Баруун Берлинэй асуудал тухай тогтожо хэлэхэдээ, үнгэрэгшэ неделидэ эмхидхэгдэһэн өбед дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ энэ талаар гүнзэгы удхатай байна гэжэ В. Брандт һануулба. Энэ хэлээшыень бүрин дэмжэнэб. 1973 оной май һарада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ФРГ-дэ ерээд байха үедэ дүрбэн талын хэлсээе наринаар баримталха тухай хөөрэлдөө һэмди гэжэ тэрэ хэлээ.

Политика бэелүүлхэ гээшэ правительствын хэрэг болоно, гэбэшье минии түрүүлэгшэнь байһан парти Европын оронуудай харилсаае, уласхоорондын үгээе ойлголсолгые һайжаруулха хэрэгые бэелүүлхэдэнь правительствада туһална.

ФРГ-гэй, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ гэһэн бүхы хүсэлэл оролдолгонуудые ФРГ-гэй правительство дэмжэнэ гэжэ В. Брандт мэдүүлээ.

СССР соогуур аяншалха үедөө Москва, Ленинград, Новосибирск, Самарканд хотонуудта хүрэжэ, Советскэ Союзай хүн зоной ямараар ажаһуужа, ажаллажа байһыень харабаб гэжэ В. Брандт хэлэбэ. Совет ороной хурдан түргөөр хүгжэжэ байһые, арад зонойнь баян бардам байдалтай байһые харааб гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Самаркандта хүрэхэдөө, энэ газар дээрэхи мянгаад жэлэй соёл культуратай танилсаһан байнаб гэжэ В. Брандт хэлэбэ. Оройдоол 20 жэлэй урда тээ үрэжэлгүй хооһон байһан талада саад сэсэрлигэй һалбархые хараһан байнабди.

В. Брандт журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

***

Энэ үдэр В. Брандт Моссоведтэ хүрэбэ. Хотын ажахы тухай, совет ниислэл хотые шэнэдхэн һайжаруулха генеральна түсэб тухай, 1980 ондо үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадануудта хотын ямараар бэлэдхэл хэжэ байһан тухай Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов хүндэтэ айлшандаа хөөрэжэ үгөө.

(ТАСС).

Вилли Брандт мордобо

Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ Вилли Брандт һамгантаяа июлиин 9-дэ Москваһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, болон бусад тусхай тушаалтад Внуковска аэродром дээрэ В. Брандтые үдэшөө.

ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Зам үдэшэгшэдэй дунда байлсаба.

(ТАСС).

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АЛ АЖАЛАЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Хахад жэлэй үнгэрөөд байхада

...дэхи табан жэлэй ту... жэлэй түрүүшын ...үнгэрбэ. Республикы... колхоз, совхозуудай ...ад энэ үедэ нилээд ...тайгаар ажаллажа ... Гүрэндэ мал ажалай ...ктнуудые худалдаха ... жэлэй түсэб бүхы та...ла үлүүлэн дүүргэгдэв. ... малай тоо толгой ...эд олошороо, ашаг шэ... зарим тэды дээшэлээ. ...хад жэлэй туршада гү... 18.145 тонно мал, шу... тушаагдаа. Тиигэжэ ха...жэлэй түсэбтэ даабари ...тонноор үлүүлэгдээ, ...оной энэ үеынхиһөө 4 ... ехэ худалдагдаа. ...ын, Хойто-Байгалай ...удһаа бэшэ бусад бү... аймагууд энэ түсэбөө ...лэн дүүргэжэ шадаа. ...д жэлэй түсэбһөө 10— ...оцент ехэ мяха худалдаг... ...й тоодо Прибайкалиин, ...н-Үдын, Хориин, Сэлэн... Загарайн, Зэдын аймаа... ороно. Гүрэндэ мяха ту...ха хахад жэлэй даабарине ...-200 процентһээ дээшэ ...эһэн совхозууд гэбэл: ...н-Үдын аймагай Кали...й нэрэмжэтэ, «Приго...ый», «Сэлэнгэ», «Ни...ский» совхозууд. Хяаг... аймагай Алтайн, Зэдын ...гай «Заречный», Зэдын ...зууд. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, ...н аймагай Дээдэ-Тайл... совхозууд.

...игэбэшье энэ талаар ...ржэ, республика болон ...уудаа гэдэргэ татаг... бии. 8 аймаг энэ үедэ ...а нёдондонойхиһоо ба... тушааһан байна. Гүрэн... ...яха худалдаха хахад жэ... түсэб дүүргээгүй совхо... ...д гэбэл: Баргажанай ай...й Читханай, Бодоной ...зууд, Хурамхаанай ай...ай Гааргын, Мухар-Шэбэ... аймагай «Одон», Сутайн ...зууд, Бэшүүрэй аймаа... Охин-Булагай, Улаан... ...н аймагай Оронгын, «За... ...ы Ильича» совхозууд, ...нгын аймагай Загаһа..., Загарайн аймагай Оно..., Хяагтын аймагай Мөө...шын, Сэлэнгын совхо...д.

...үрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб республи...шай 102 процент дүүр... нёдондоной энэ үеынхи... 704 тонно ехэ һү ту...гаа. Республикымнай 14 ...маг гүрэндэ һү худалдаха ...үсэбөө дүүргэһэн, үлүүл... байна. Прибайкалиин, ...йто-Байгалай, Баунтын ...магууд түсэбөө ехээр ...үүлэн дүүргээ.

Тиигэбэшье һү һаали дээ...лүүлхэ арга боломжонууд ...үсэдөөр хэрэглэгдээгүй. Республикын колхоз, совхо...удай үнеэн бүриһөө энэ ...дэ 1015 килограмм һүн ...дгаа гэхэ гү, али энэнь ...ондоной энэ үеынхиһөө 8 килогрмм доогуур боло...о. Энэл ушар шалтагааниһаа ...ожо, Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагууд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй үлөө. Эдэ болон бусад зарим аймагуудай ажахынууд үнеэн бүриһөө нёдондонойхиһоо нилээд бага һү һааһан байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай ажахынууд үнеэн бүриһөө нёдондоной энэ үеынхиһөө 132 килограмм һү доогуур һаагаа.

Ушар иимэһээ жэлэй хоёрдохи хахадта, илангаяа зунай зүлгэ ногоон дээрэ һү ехээр һаажа абаха талаар бүхы хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ ушартай. Үнеэдые үдэр һүниггүй бэлшээхэ, саг соонь һааха, малай бэлшээри уһалха, үтэгжүүлхэ шухала болоно.

Жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ 52 миллион 686 мянган үндэгэн тушаагдажа, түсэб 103 процент дүүргэгдэв, нёдондоной энэ үеынхиһөө 4 миллион 329 мянган олон үндэгэн худалдагдаа. Энэ түсэбөө республикын бүхы аймагууд үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Эгээл ехэ хубитаяа Улаан-Үдын аймагай ажахынууд оруулаа. Эдэнэр гүрэндөө 24 миллион гаран үндэгэ тушааһан байна.

Иимэ амжалта нэн түрүүн тахяа бүриһөө олон үндэгэ абаһанай, шубуудай тоо олошоруулһанай ашаар туйлагдаа гээшэ. Хахад жэлэй туршада тахяа бүриһөө 114 үндэгэн абтаа гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 4 үндэгөөр олон.

Энэ үедэ хонидой нооһо хайшалалга захалаа. Июлиин 1-дэ бэлэдхэлэй пунктда 8395 центнер нооһон тушаагдаад байгаа. Эгээл ехэ нооһон Баргажанай, Сэлэнгын, Хурамхаанай, Хориин аймагуудһаа ороод байна. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз июлиин 1 хүрэтэр бүхы 28 мянга гаран хонидойнгоо нооһо хиргажа дүүргэһэн байна. Хонин бүриһөө 3 килограммһаа дээшэ нооһон абтаа. Хонидоо түргэнөөр, һайн шанартайгаар хайшалжа, гүрэндөө нооһо худалдаха 1975 оной болон табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гээшэ республикын колхоз, совхозуудай, хүдөөгэй бүхы ажалшадай эгээн шухала хэрэг мүн.

Түрүүшын хахад жэлэй туршада тугал, хурьгад нёдондоной энэ үеынхиһөө олон абтажа, үхэрнүүдэй, хонидой тоо толгой нилээд олошороо. Энэ үедэ бүхыдөө 76.230 тугал абтаа гэхэ гү, али зуун үнеэн бүридэ 55 тугал хүртэнэ. Зуун үнеэн бүриһөө эгээл олон тугал Прибайкалиин, Кабанскын, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудай ажахынуудта абтаад байнхай. Тиигэжэ республикын колхоз, совхозуудай үхэрнүүдэй тоо 380.290 толгойдо хүрэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 4565 толгойгоор олон болоо.

Тиигэбэшье абтаһан тугалнуудай аяар 11 процентнь гарзалшоо. Илангаяа Яруунын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта олон тугал үхэл гарзада ороо. Жэшээнь, Яруунын аймагта 7142 тугалай 1247-ниинь гарзалаа. Иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Тугалнуудые үхэл гарзада оруулхагүй, зунай ногоон дээрэ һайнаар харууһалха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдохо шухала.

Жэлэй эхинһээ хойшо республикын колхоз, совхозуудта 720,056 хурьгад абтажа, июлиин 1-нэй мэдээгээр, хонидой тоо 2 миллион 379.057 толгойдо хүрэжэ, нёдондонойхиһоо 48.806 толгойгоор олон болонхой. Зуун эхэ хонин, эмэ түлгэ бүриһөө 76 хурьган абтаһан жэшээтэй. Энэ талаар Захааминай, Яруунын, Зэдын Мухар-Шэбэрэй аймагууд түрүүлжэ ябана. Эндэхи ажахынуудай зуун хонин, эмэ түлгэ бүриһөө 80—83 хурьгад абтаа.

Зүгөөр хурьгадай үхэл гарза урда жэлнүүдтэл адли олон байһаар. Колхоз, совхозуудта абтаһан бүхы хурьгадай 9 процентнь үхэһэн байна. Хурьгадай үхэл гарза Сэлэнгын, Хэжэнгын, Яруунын, Зэдын аймагуудта олон байгаа.

Июлиин 1 хүрэтэр колхоз, совхозуудта 79.555 поршоонхо абтаа. Энэмнай нёдондонойхиһоо 5 процент үсөөн болоно. Эгээл олон поршоонхо Кабанскын аймагай ажахынуудта абтаа. Эндэ бүхыдөө 24.265 поршоонхо абтаад, 22.641-ниинь түлжүүлэгдэжэ байна.

Олонхи аймагуудта поршоонхонууд гарзатай. Республикын бүхы ажахынуудта абтаһан поршоонхонуудай 16 процентнь гарзалаа. Баргажанай, Хяагтын, Түнхэнэй аймагуудта бүхы поршоонхонуудайнь аяар 29 процентнь үхэһэн байна. Эдэ бүгэдын уршагһаа июлиин 1-дэ гахайнуудай тоо нёдондонойхиһоо үсөөрһэн байна.

Республикын колхоз, совхозуудта 7506 унаган абтаа. Энэмнай зуун гүүн бүриһөө 52 унаган абтаһан жэшээтэй. Олонхи аймагуудта адуу моридой тоо нёдондонойхиһоо олошороо.

Һүүлэй жэлнүүдтэл адли шубуудай тоо олошоржол байна. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада шубуудай тоо 4 процентээр олошоржо, 2.499.385-да хүрөө. Баргажанай, Загарайн, Улаан-Үдын аймагуудта шубууд нилээд олон болоо.

РЕПОРТАЖ

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Булан гэжэ нютагта түхеэрэгдэһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нооһо хайшалалгын томодхогдоһон пункт. Шиферээр хушагдаһан шэнэ барилганууд, хонидые хааха хашаа хорёонууд зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Булангай энэ пунктда дүрбэдэхи жэлээ хонидой нооһон хайшалагдана. Халуун хаһада бэлдэхэ үедөө үнгэрэгшэ жэлнүүдэйнгээ дутагдалнуудые хараадаа абажа, элдэб дутуу дунданууудаа усадхахаяа оролдоо. Тэрэшье ойлгосотой. Энэ пунктда 20 отарын 13 мянган хонидой нооһон хайшалагдахаар түсэблэгдэнхэй.

Уужам, һаруул, ута гэгшын байра соо хиргалгын машинкануудай нэгэ жэгдэ таршаганалдахань дуулдана.

— 49 машинка тодхогдоо, — гэжэ пунктые даагша залуу механизатор Ринчин Банзаракцаевич Чагдуров тайлбарилан хэлэбэ. Загастайн дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад, Улаан-Үдэ хотоһоо ерэһэн студентнүүд эндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Хэд түрүү зэргэдэ гаранхайб гэһэн асуудалтай Ринчин Чагдуровта хандахада:

— Жэшээлхэдэ, колхозник Эрдэнижап Цыбикжапов үдэрэй 30—40 хони һайн шанартайгаар хайшалдаг, Дарима Гомбожапова мүн лэ иимэ амжалтануудые туйлана. Тэрэшэлэн Цыпылма Дугаржапова, Баторова, Раднаева гэгшэд тэдэнһээ хожомдоногүй

Эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Владимир Данилович Николаев, ажалай шанар шалгадаг инспектор Жамбал Жамьянович Цоктоев гэгшэдтэй уулзабабди. Тэдэнэр нооһо хайшалалгын шанар, ажалай эмхидхэл шалгана, зүйтэй зүб заабари, зүбшөөл үгэнэ.

Июлиин 5-най үдэр арбан отарын 9 мянга гаран хонидой нооһон хайшалагданхай байба. «Хиргалгые 12 хүдэлмэриин үдэр соо дүүргэхээр хараалнабди» гэжэ нүхэр Николаев мэдүүлбэ.

Тоо бүридхэгшэ, нооһоной шанар шалгагша Галина Немировичой хүдэлмэри ехэ— нооһон таһалгаряагүйгөөр ерэжэл байна. Д. Гомбожапов асарһан нооһоёо шэгнүүр дээрэ табина. «3, килограмм» — гэжэ тоо бүридхэгшэ хэлээд өөрынгөө зузаан дэбтэртэ бэшэнэ.

Энэ үдэр хонишон — зуутан Шарап Бальчиновай хонид үбэлэйнгөө нэхыһээ һалаба. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһон абтаа. Зариманиинь 3,6 килограммһаа дээшэ татана. Хонидой нооһон һайнаар хөөрөө, гол түлэб нэгэдэхи, хоёрдохи классай байха гэжэ нооһо илгадаг зоотехник тэмдэглэнэ.

Булангай томодхогдоһон пунктын тээ саана үнинэй хонишон Нимбу Цындуев хонидоо адуулна. Тэрэ нэгэшье час пунктын ажалые һаатуулангүй хонидоо хиргалганда оруулхаар бэлэн байна бшуу.

Шэгнүүршэд һурагшадтай хамта илгагдаһан нооһо багсална. Эдэнэй мэдэлдэ хоёр пресс бии. Багсалагдаһан нооһон хойно хойноһоо бэлэн продукциин складта ороно.

Тус пунктда һайнаар түхеэрэгдэһэн лаборатори бии. Пунктын ажалай үдэр үглөөнэй долоонһоо үдэшын 8—9 час хүрэтэр үргэлжэлнэ. Үдэшэ оройхон ажалай дүүрэхэ тээшэ «сагаан алтаяа» һахижа хонохо хоёр үбгэд — Султэм Ванданов, Очир Гармаев гэгшэд ерэжэ, ажалаа тушаажа абана.

Нооһо хайшалалгые эмхидхэгшэд ажалшадай ажабайдал тухай анхарал оролдолгоёо гаргаһан, эдеэ хоолыень һайнаар эмхидхэһэн, библиотечкэ, аптечкэ түхеэрһэн байна.

Нооһо хайшалагшад бултадаа урма зоригтой. Буланда нооһо хиргалга богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэхэ бээз гэжэ найдахаар.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Сэлэнгэ.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз хорёод мянган хонидойнгоо нооһые Жаргалантын, Һүтэйн хайшалалгын пунктнуудта хэдыхэн үдэрэй туршада хиргажа дүүргэхээр хараална.

Хонидой нооһо хайшалха хүдэлмэри түлэг дундаа. Эндэ нютагай дунда һургуулиин 8-дахи, 9-дэхи классуудай һурагшад, совхозой механизаторнууд, ажалшад хүдэлжэ, долоо мянгаад хонидой нооһо хиргаад байна.

Жэшээнь, совхозой механизатор Юрий Ринчинов шанар һайтайгаар, сэбэрээр хайшалдагаараа совхоз соогоо мэдээжэ болонхой

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим хайшашан **Юрий Ринчинов.**
АВТОРАЙ фото.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

Хабарай хагсуу һалхинда үлеэгдэжэ, гандан алдаһан тала дайда. һүүлэй бороодо һэргэжэ, сэсэг ногоогоор хушагдан, холоһоо хүхэрэн харагдана. Зунай таатай сагта адууһа малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ малшан бүхэн оролдоно.

Хүрбын совхозой шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушааха хашарагуудые малшад Д. Жамбалдоржиев, Б. Дамбиев гэгшэд харууһалжа байнхай. Тэдэнэр малаа зунай шэмэтэй тунга ногоондо адуулжа, ашаг шэмыень хүсэ шадалыень нэмэхэ зорилготой. Һахалан гэжэ хадалиг, холын бэлшээридэ зуһахаар зөөһэн байна. Малшад бэлшээриин сагые ашагтайгаар хэрэглэжэ, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр гүрэндэ тушааха гэжэ хаба шадалаараа оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хэблэлэй органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө «Буряад үнэн» газетын редактор Циден Цибудеевич **Цибудеевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй.
түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй.
секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июлиин 3.

БУРЯАДАЙ АССР-эй, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН, ЯХАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ 1975 ОНОЙ ЯНВАРЬ—ИЮНЬ ҺАРАНУУДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (%)		
	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР
ПРОМЫШЛЕННОСТЬ			
Продукци худалдалга	102	102	99,2
Ажалай бүтээсэ	101	101	97
Промышленна предприятинууд бүхыдөө	196	164	228
Тэрэ тоодо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд	38	21	39
Бүхы предприятинуудай тоодо-процентээр	19	13	17
ХҮДӨӨ АЖАХЫ			
Мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэлгэ (хахад жэлэй түсэб — процентээр):			
мяхан	106	145	108
һүн	102	103	97
үндэгэн	103	157	97
нооһон	2,4 дахин	2,1 дахин	108
КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА			
Гүрэнэй түбэй капитальна һомололго бүхыдөө	80	92	94
Тэрэ тоодо барилга-хабсаргалгын хүдэлмэри	86	103	94
Барилгада хэрэглэгдэһэн капитальна һомололго һургуулинуудай барилгада	48	98	79
хүүгэдэй эмхи зургаануудай барилгада	59	89	74
Больница ба поликлиникэнүүдэй барилгада	78	107	94
Гэр байра ашаглалгада оруулалга (хахад жэлэй түсэб)	58	85	50
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	91	105	85
АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГА			
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн — бүхыдөө	99	104	97
ХУДАЛДАА НАЙМААН			
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай рознично эрьесэ	100	99,7	100

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

САНАГЫН совхозой малшад, бүхы хүдэлмэрилэгшэд партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюу болгон, түгэсхэхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Тэдэнэр мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй даабарие хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна һайндэр болотор сүм дүүргэхэ зорилготой һэн. Тиигэжэ ажалай шанга тэмсэлдэ жагсаһан совхозой малшад июнь һарын эхеэр түрүүшын амжалта түйлаба.

Байгша оной түрүүшын хахадта совхоз гүрэндэ 1440 центнер мяха тушааха түсэбтэй байһан һаа, июниин нэгэнэй байдалаар 1466 центнер мяханай комбинадта оруулаа. Мяха худалдаха түсэбэй болзорһоо урид дүүргэлгэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һаяхан һунгагдаһан Надежда Дашиевна Бальжуровагай оруулһан хубита нилээд ехэ юм. Энэ нүхэр үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ шахамалнуудай гүүртэдэ ажаллажа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 750 граммаар нэмээжэ байгаа. Бүхы малынь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа һэн.

Гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбтэ даабари мүн лэ болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Захааминай аймагай Соведэй депутат Софья Будаевна Будаева байгша оной үнгэрһэн 5 һара соо ажалай ехэ амжалта түйлаа. Энэ нүхэр үнгэрһэн үе соо үнеэн бүриһөө 1103 килограмм һү абажа, ажахы доторoo эрхимлэбэ. Залуу һаалишан Валерий Гапилов гурбадахи жэлээ хүдэлжэ байбашье, нилээд дүршэлтэй болонхой. Январь-май һаранuудта залуу хүбүүн үнеэн бүриһөө 900 гаран килограмм һү абаһан байха юм. Һаалишад Сэндэмэ Гомбоева, Ринчин-Ханда Будаева болон бусад баһал һайн дүнгүүдые түйлажа ябана.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ түйлаһан түрүүшынгээ амжалтаар урмашаһан совхозой малшад үшөө һайн үрэ дүнгүүдые түйлахын түлөө тэмсэжэ байна. Тэдэнэр Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудтай эдэ үдэрнүүдтэ урматай баяртайгаар танилсаба. Тиигэхэ зуураа байгша оной зунай бэлшээриин үедэ адууһа малаа урданайхиһаа улам һайнаар харууһалжа, хямда сэнтэй мяха, һү үшөө ехээр абахын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Ажалшадай коллектив бүхэн, малшан бүхэн өөһэдынгөө бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалба. Совхозой малшад энэ зундаа үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртэ дунда зэргээр 1000 граммһаа багa бэшээр нэмээхэ уялга абанхай. Хамтадаа 3240 центнер нэмэлтэ мяхан абтахаар хараалагдана.

Мүнөө совхозой 16 гүүртэ мал холын бэлшээридэ — һарьдаг уулын хормойдо, Сагаан-Бэлшэртэ, Урда-Хүбшэдэ ба бусад тунга ногоотой газарта гаргагдаад байна. Эдэ гүүртэнүүдтэ хамтадаа 2540 гаран залуу мал тоологдоно. Эдэнэй 1000 гаран толгойнь сентябрь-октябрь һаранuудта гүрэндэ тушаагдахаар хараалагданхай. Гүүртэ бүхэндэ ажалша бэрхэ хүнүүд томилогдонхой. Тэдэнэй олонхииень коммунистнууд, Сомоной Соведэй депутадууд толгойлно.

Ажахын гүрэндэ тушаадаг бүхы мяха, һүнэй 70—75 процентнь имагтал зунай бэлшээриин үедэ хямда сэнтэйгээр абтадаг гэжэ хэдэн жэлэй дүй дүршэлһөө элирүүлэгдэһэн байна. Тиимэһээ зунай элдин сагые, бэлшээриин газарые шадаал һаа һайнаар хэрэглэжэ, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха асуудалда совхозой хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд, бүхы малшад айхабтар ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Ушар иимэһээ энэ зунай мал адуулгада урданайхиһаа һайнаар бэлдээ гэжэ һанагдана. Хабартаа Урда-Хүбшэ гэжэ газарта эбэртэ бодо малай хоёр шэнэ байра түхеэрэгдэбэ. Тиихэдэ малай гүүртэ бүхэндэ тэжээлэй дабһан бүри үбэл абаашагдаа һэн. Малшадай гэр байра заһабарилагдаа. тэдэнэр хэрэгтэй юумэээр гүйсэд хангагданхай.

Совхоздоо, аймаг доторoo мэдээжэ болоһон ажахын малшад тухай тобшохоноор хөөрэхэ хэрэгтэй гээд һанагдана. Антонида Бандеева бэлшээн тарагалуулгын нэгэ гүүртэ Цыбик-Ханда Николаеватай даажа абаад, Зэдын-Адагта зуһахаяа гараба. Гүүртые даагша А. Бандеева олохон жэл мал ажалда хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Энэ нүхэр сомоной Соведэй депутадаар һунгагдаһан, Ажалай алдар солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан, коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэһэн байха юм.

Антонида Бандеева Цыбик-Ханда Николаева хоёр бэлшээриингээ газарые табан хургандаа адли мэдэхэ болонхой. Тэдэнэр малаа хаана үглөөгүүр гү, али үдэшэлэн, үдэрэй аамa халуунда гү, али бороотой үдэр бэлшээхээ һайса мэдэдэг. Тиимэһээ бэлшээриингээ газарые ходо һэлгэжэ байдаг, малаа саг соонь уһалдаг, дуран соонь дабһа үгэдэг гуримтай.

Нүхэр Бандеева үнгэрэгшэ зунай үедэ харууһалһан үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые үдэртөө 1087 граммаар нэмээжэ, мянгатанай тоодо оролсоо һэн. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ баһал мянганай дабаа дабахаар зориг-жоод, мүнөө малаа һайнаар харууһалхын тула ехэ оролдолго гаргажа байна.

КПСС-эй гэшүүн Гармажаб Цыреторович Логинов Норжод нүхэртэеэ тушаад жэл хамтын мал ажалда хүдэлжэ байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай болон ажалай ветеран Г. Ц. Логиновой гэр бүлынхид жэлһээ жэлдэ ажалай ехэ амжалта түйладаг юм. Жэшээлэн хэлэбэл, Гармажаб Цыреторовичай нёдондо зун харууһалһан гүүртын үхэрнүүдэй толгой бүриин шэгнүүр үдэртөө 1238 граммаар нэмээгдэжэ, совхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Бүхы малынь тарган сэгнэлтэтэйгээр, урданайхиһаа ехэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдаа һэн.

Нүхэр Логинов мүнөө 169 хашараг тушаажа абаад, нүхэртэеэ Сагаан-Бэлшэрэй тунга ногоотой бэлшээридэ зуһажа байна. Тэдэнэр хашарагай шэгнүүрые үдэртөө нэгэ килограммаар нэмээхэ социалис уялга абаһан юм. Май һарын, июниин түрүүшын хахадай ажалай дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, тэдэнэр социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ ха гээд һанагдана.

— Энэ жэл хура бороотой байжа, ногооной ургаса урданайхиһаа һайн. Хашарагуудай тобир тарганаар ондо ороһон юм. Тиимэһээ толгой бүриин шэгнүүр үдэртөө 1300—1350 граммаар ехэ болошохоор гэжэ һанагдана, — гээд Гармажаб Цыреторович Логинов энеэбхилэн хэлэнэ.

Энэ совхозой хоёр гүүртын малшадай ажал хэрэг тухай тодорхойгоор хэлэгдэбэ. Дүй дүршэлөөр баян мал адуулагшад ажахыда олон. Тэдэнэр хоорондоо мурысэжэ, табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй жэшээгээр ажаллажа, үйлэдбэриин һайн дүнгүүдтэйгээр түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые угтаха зорилготой.

Жэшээнь, КПСС-эй Захааминай райкомой гэшүүн, коммунис ажалай ударник Ханда Цыбенова, дүршэлтэй малшан Бадма-Ханда Хадаева гэгшэд байгша ондо мурысэнэ. Эдэ хоёрые хэниинь хэн ялалтэгүй, жэгдэ һайнаар хүдэлдэг хүнүүд юм. Залуу үетэниие ажалай дүршэлтэй болгожо, малшанай хүдэлмэриин һюусада һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй тоодо оролсоно. Бадма-Ханда Хадаева мурысэдэг нүхэр тухайгаа иигэжэ хөөрэнэ:

— Ханда Цыбенова дүршэлөөр баян, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн. Ажал тухайгаа аалин намдууханаар хөөрэхэ. Тиигэбэшье энэ зундаа Хандаһаа дутуугүй һайнаар хүдэлхэ зорилготойб. Мүнөө 156 бургу харууһалнаб. Толгой бүхэнэй шэгнүүрые хоногтоо 1000 граммаар ехэ болгожо, намартаа 250—270 килограммтай болгохо һанаатайб.

Мал адуулагшад Санжит Охинова, Дугар Доноев, Роза Данжалова, Лубсан Гундуев, Павел Ардаев, Бадмажаб Лубсанов болон бусад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула үсэд шангаар тэмсэжэ эхилэнхэй. Роза Данжалова гурбан жэлэй саада тээ дунда һургуули дүүргээд, совхоздоо хүдэлжэ эхилһэн юм. Дүршэлтэй малшадтай хоёр жэлдэ хүдэлжэ, ажалдаа дадаа, шадабаритай болоо. Мүнөө аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаһан залуу малшан гүүртэ даажа абаад, шударгы һайнаар хүдэлжэ байна.

Совхозой мал адуулагшад болон һаалишадай энэ зундаа эршэтэй һайнаар хүдэлжэ, түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, КПСС-эй XXV съездые ажалай ехэ амжалтануудаар угтаха байһандань найдагдана.

С. САНЖИТОВ,
Санагын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Захааминай аймаг.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

МЯХАН, ҺҮН — МАЛШАДАЙ ГАРТА

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ШҮҮМЖЭЛЭЛ ТУХАЙ ХЭЛСЭБЭ

«Тамбовско партийна организацида шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын ямараар хэгдэдэг байһан тухай» КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол ехэ удха шанартай документ болоно. Тиимэһээ манай республикын партийна организацинуудта тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһөөр.

«Аймагай партийна организацида шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын ямараар хэгдэдэг байһан тухай» асуудал партиин Баргажанай райкомой ээлжээтэ пленум хаража үзэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Б. Раднаев элидхэл хээ.

Тиихэдээ тогтоол дотор хэлэгдэһэн юумэнэй удха шанарые үндэрөөр сэгнээд, эдэ бүгэдые үдэр үдэрэйнгөө хүдэлмэриин заабари болгохо ёһотойбди гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Гадна шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгые зүбөөр ойлгожо, аша туһа ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала гэжэ мүн лэ тогтоо. Удаань энэ талаар бии байгаа дутуу дунданууд тухайгаа хөөрөөд, тэдэниие усадхаха ямар арга боломжонууд бииб гэжэ зааһан байха юм.

Онёогой леспромхозой партбюрогой секретарь В. Ф. Шубин, Шитханай совхозой партийна организациин секретарь Б. Я. Шрагель, Бодоной совхозой һаалишан И. А. Русакова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Ринчинов, Баргажанай совхозой ди[...]тор Н. Д. Щелковников, [...] магай арадай хиналтын [...]митедэй түрүүлэгшэ В. [...] Филонов, аймагай проку[...] А. Ф. Сокольников бо[...] бусад элидхэл зүбшэн [...]сэлгэндэ хабаадалсаһан [...]на.

Хэлсэгдэһэн асууд[...] дэлгэрэнгы тогтоол бат[...]дан абтаба.

Ц. ГАРМАЕ[...]
КПСС-эй райкомо[...] эмхидхэлэй таһаг[...] даагш[...]

лон бусад хэшээлдээ һайнаар бэлдэдэг, һонирхолтойгоор үнгэргэдэг байгаа.

«Родина», «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Хяагтын, Хүдэриин, «Пограничный» совхозуудай партийна организацинууд коммунистнуудай, комсомолшуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалда ехэ анхарал хандуулһан байна. Эдэ ажахынуудта пропагандистнуудаар бэлэдхэл һайнтай хүнүүд томилогдоһон байгаа. Һуралсал тухай асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ, партийна комитедэй заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг һэн.

Дүн гаргалгын зүблөөн

ДҮНГҮҮД ГАРГАГДАНА

Хяагтын аймагта бүхыдөө политическэ һуралсалай 153 кружок, семинар ба һургуули тоологдоно. Тэдэ һургуулинуудта үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ 4 мянган хүн политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлһэн юм. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэл хэр зэргэ үнгэрөөб? Аймагай пропагандистнууд һаяхан сугларжа, энэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн, саашанхи зорилгоёо хараалһан байна.

КПСС-эй райкомой секретарь Н. Е. Белозеров энэ асуудалаар элидхэл хээ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ олон һургуули, кружогууд болон теоретическэ семинарнуудай хэшээлнүүд эмхитэйгээр, идейно-политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэрдэг байгаа. Наушки станциин пропагандистнууд, В. П. Военов, С. Т. Балдуев, В. И. Мясников, «Родина» колхозой — В. И. Коновалов, Н. Е. Семенов, В. И. Котоманов, «Дружба» колхозой — А. Д. Терёшкина, А. Д. Хосоев, Хяагтын совхозой — П. Б. Торноев, Е. Н. Гергенова, хубсаһа оёдог фабрикын — Н. Л. Шадонова, С. Б. Доржиева, Л. А. Щербакова болон бусад хэшээлдээ һайнаар ...

дээрэ пропагандистнууд үгэ хэлээ. Тамирай дунда һургуулиин директор, теоретическэ семинарые хүтэлбэрилэгшэ В. И. Котоманов дүй дүршэл тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Политическэ һуралсалда ябадаг багшанарай һуралсал бүхы педагогическа ажалдань һайн нүлөө үзүүлээ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Багшанар мүнөө олоороо ниитын хүдэлмэридэ хабаададаг болоожо, тэдэнэй олонхинь агитаторнууд, политинформаторнууд болонхой.

Хүдэриин совхозой пропагандист Николай Аюшеевич Цыденжапов КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика шудалдаг кружогые хүтэлбэрилдэг байгаа. Тэрэ хэшээлнүүд дээрэ партиин политика тухай хөөрэжэ, үгэхэдөө, ажахынгаа мүнөөдэрэй ажабайдалһаа тодорхой жэшээнүүдые абажа харуулдаг, шагнагшадые ажалай шэнэ амжалтануудта уряалдаг һэн.

Хяагтын совхозой пропагандист Е. Н. Гергенова «Залуушуул ба парти» гэжэ комсомолой гэгээрэлэй кружок үнгэрөөшэ жэлдэ хүтэлбэрилжэ гараа. Тэрэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые, уран зохёол ба политическэ литература үргэнөөр хэрэглэдэг һэн.

Һуралсалай жэлэй һайн талыень тэмдэглэхэ зуураа, элидхэлшэ дутуу дунданууд дээрэ тогтоо. Зарим организацинуудта (жэшээлхэдэ, 466-дахи ПМК, РЭС-тэ) хэшээлнүүд таһалдадаг байһан.

Политическэ һуралсал һайнаар үнгэргэжэ шадаһан бэрхэ пропагандистнууд КПСС-эй райкомой грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пропагандист Н. А. Цыденжапов үгэ хэлэжэ байна.

А. СУРМАЧ.
Авторай фото.

КООПЕРАТОРНУУДА[...] АМЖАЛТА[...]

Республикымнай эд[...] рэглэгшэдэй коопераци[...] хүдэлмэрилэгшэд КП[...] эй XXV съездын хү[...]лэлдэ дэлгэрһэн социа[...] мурысөөндэ эдэбхи[...]гээр хабаадалсаад, а[...] хүдэлмэридөө мүн б[...] амжалтануудые түйл[...] байна. Тэрэнэй ашаар [...] жэлэй зургаа һарын [...] бараанай эрьесын тү[...] «Буркоопсоюз» 100,6 [...]цент дүүргэбэ. Түсэб[...] гадуур ажалшадта [...] мянган түхэригэй эд[...]раан, эдеэ хоол худал[...]даа.

Коопераnear... Кооператорнуудай [...]да дэлгэрһэн социа[...] мурысөөндэ Баргажа[...] Зэдын, Хяагтын, Зах[...]минай, Ахын, Хойто-Б[...]галай, Баунтын ра[...] болон аймпотребсоюз[...]дай худалдаа наймаа[...] шалгарба. Тэдэнэр ха[...] жэлэйнээ түсэб 103-1[...] 109 процент хүрэтэр дү[...]гэбэ.

Т. СТЕПАНОВА
Буркоопсоюзай экономис[...]

УЗБЕГЭЙ ССР. Бухарагай областиин каракуль олохон уласхоорондын аукцион, выставкэнүүд дээрэ олондо мэдээжэ болонхой. Хүрин, боро, хара, сагаан каракуль арһануудые Англи, ФРГ, Итали, Норвеги, Швеци болон бэшэшье олон оронуудай мэдээжэ фирмэнүүд худалдан абадаг байна.

Бухарагай каракуль үйлэдбэрилдэг заводой коллектив арһа элдэхэ онол аргаяа жэл ерэхэ бүри дээшэлүүлжэ, продукциингаа шанарые һайжаруулхые оролдожо байдаг юм. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тус предприятиин коллектив 2400 мянган арһа элдэжэ тушаахаар хараалнанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой каракуль арһа хатаадаг тусхай талмай дээрэ. Эндэ үдэр бүри 14 мянга хүрэтэр арһан хатаагдадаг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ ГАБШАГАЙ АЖАЛ БУРЬЯЛНА

КИЕВ. (ТАСС-ай корр.) Украинын механизаторнууд 5 миллион гектар дээрэһээ ургасаяа хуряаба.

Крымэй хахад арал дээрэ ургаса хуряалга шиидхэхы шатадаа ороод байнхай. Олон комбайнернууд сүүдхэдээ 100 центнер таряа сохино.

Олон арбаад мянган комбайн, жатка, республикын таряалан дээгүүр хүдэлнэ. Эдэнэй хүдэлмэри бүлэг бүлэгөөр эмхидхэгдэнэ. Хадагдаһан таряанай табанай гурбан хубинь сохигдоод байнхай.

АЛТАЙ ХАДАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

БАРНАУЛ, (ТАСС-ай корр.). Ургаса хуряалгын эхилтэр оньһон техникээ найдамтай һайнаар, саг соонь заһабарилха гэһэн хараа бодолтойгоор Алтайн таряашад ажаллажа байна. Ороохо хуряаха 16 мянган комбайн бэлдэгдээ, Эдэнь бүхы машинануудай гурбанай хоёр хуби болоно. Кулундын талын хэдэ хэдэн районуудта ургаса хуряаха бүхы техникэ заһабарилагдаа.

Үндэр эшэтэй ба унашаһан таряа хуряахын тула комбайнуудта тусхай түхеэрэлгэнүүд табигдана. Хүсэн түгэс, оньһожоруулагдаһан 2 мянган орооһоной тоог хизаарта бэлдэгдээд байна. Эдэнэр поли дээрэһээ орооһон бүхы таряае сэбэрлэхэ аргатай.

ҮБЬЭ ХУРЯАЛГЫН ХАҺА

ТАЛЛИН. (ТАСС-ай корр. Л. Койтметс). Эстониин колхоз, совхозуудай ажалшад үбһэ хуряалгада түгэс бэлэн болобо. Үбһэ хуряалгын хаһа эндэ урдынхиһаа һураггүй эртэ эхилээ. Урда районуудай олон ажахын ажалшад ехэ ургаса хуряахын түлөө шармайн оролдожо байна. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 2—2,5 дахин ехэ үбһэн, сенаж, үбһэнэй гурил бэлдэгдээ.

Урда урдын жэлнүүдэйхиһээ илгаань юуб гэхэдэ, үбһэ хуряалгын үедэ республикын ажахынуудта оньһожоруулагдаһан тусхай отрядууд эмхидхэгдээ.

Бүхы ажахынуудта үбһэ хатааха түхеэрэлгэнүүд бии. Тиимэһээ ямаршье сагай уларилда тэжээл бэлдэгдэнэ.

КУКУРУЗА ЭДЕЭШЭБЭ

ШААРТУЗ (Таджигай ССР). (ТАСС-ай корр. Я. Нудель). Республикын урда хубида кукуруза эдеэшэбэ. «Пахтакор» колхозой Бекмурад Сафаровай бригада ургасаа түрүүлэн хуряажа захалба. Эндэ гектар бүриһөө 80 центнер үбһэн абтана. Сабшагдаһан газараа хахалжа, түргөөр эдеэшэдэг кукуруза тарина.

Энэ жэлдэ Таджикистанай уһалууриин 4 мянга шахуу гектар дээрэһээ кукурузын хоёр ургаса хуряагдаха байна.

ЭГЭЭН ХОЙТО ЗҮГЭЙ

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. А. Трошин). Амарай «Петропавловск» гэжэ буксир 3,5 мянган тонно түлишэтэй «Поронайск» гэжэ танкерые Нагаево тохойдо [...]шаба. Амарай гол му[...] пароходствын хүдэлмэр[...]шэд нефтиин эгээн хойн[...]гэй лини нээбэ.

Һалхи шуургатай [...] дээрэһээнь урдандаа [...]нууд энээгүүр ябад[...] байгаа. Шэнэ лини [...] зөөлгые нилээд түргэд[...] үнэгүй болгоһон байха.

БОЛЗОРҺОО УРИ[...] АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАА

ТИРАСПОЛЬ (Мол[...] ССР). (ТАСС-ай корр. Извеков). Пумаажан [...] комбинадай нэхэлгын [...] бэриин хоёрдохи ээ[...] гүрэнэй комисси ту[...]абаба.

Энэ предприятиие ба[...] коллектив барилгын [...] хороожо, болзорһоонь [...] ашаглалгада оруулхын [...]гэн ба эдеэ хоолой про[...]ленностьда бии байгаа [...] бэриин хүсые бүри һа[...] ашаглахын, шэнэ пред[...]тинуудые барихын [...] КПСС-эй ЦК-гай һайш[...] бүхэсоюзна социалис м[...] сөөнэй үүсхэлшэд бо[...] 1410 станогтой шэнэ [...] приятии болзорһоо гурб[...]раар урид ашаглалгада [...]төө.

«ГАЗ-ай» ГУРБАДА[...] КОНВЕЙЕР

ГОРЬКИЙ. (ТА[...] корр. В. Ионов). А[...] автомашинануудые хаб[...] конвейер автомобильна[...] водто ашаглалгада ору[...]даа. Газ-52-04 түхэлэй [...]най машинануудые хаб[...] гурбадахи лини 250 мет[...]зар эзэлнэ.

Иигэжэ автомобиль ха[...]ган суглуулха шэнэ [...] барилгын түрүүшын шат[...]ригдаа.

«ВОСТОГҺОО» «СО[...] ХҮРЭТЭР

КАЛУГА. (ТА[...] корр.). К. Э. Циолко[...] нэрэмжэтэ Космонав[...] түүхын музей шэнэ зү[...] нэмээгдэбэ. «Союз» гэж[...]госын кабина эндэхи в[...]кын зал соо табигдаа. [...] олон космонавтнууд [...] онгосоор Газарые то[...]ниидэһэн байха юм. [...] американ хамтын турш[...]да хабаадаха Алексей [...]нов, Валерий Кубасов [...]лиин 15-да иимэ онго[...]ниидэхэ.

Ракетнэ ба замбуу[...] техникын 20 гаран зүйл [...]лугын музей соо суглу[...]даа. Захагүй замбуул[...] дайда шэнжэлхэ үргэ[...] программын хэгдэһэн т[...] эдэнь хөөрэнэ.

ҮХЭРНҮҮДЫЕ ЯАЖА ТҮЛЖҮҮЛХЭБ, ШАХАХАБ?

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Республикымнай ажахынууд энэ жэл 69 мянган тонно мяха гүрэндэ тушааха уялга абаа. Тэрэнэйнь 47 процент үхэрэй мяхан болоно. Эды шэнээн мяха үйлэдбэрилхын тула 100 мянган үхэр, тэрэ тоодо 60 мянган симментал залуу мал гаргашалагдаха байна. Тиимэһээ гансашье малай тоо олошоруулха бэшэ, тэдэнэй шэгнүүр дээшэлүүлхэ гэһэн тон шухала зорилго мүнөө табигдана.

Гэхэтэй хамта, эрдэм шэнжэлэлгын ба манай ороной түрүү ажахынуудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, симментал үүлтэрэй залуу малые һайнаар шахан таргалуулжа шадаад байгаа хада 15—18 һаратайдаа 420—450 кг шэгнүүртэй болодог, шэгнүүрыень 1 килограммаар нэмээхын тула 6,5—7,5 тэжээлэй единицэ гаргашалхада 58—63 процент мяха үгэдэг гэжэ гэршэлнэ. Манай республикын ажахынууд энэ арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Хэрбээ тугалнууд 6 һаратай болотороо яһала һайнаар тэнжээд, сүүдхэдээ дунда зэргээр 500—550 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байдаг һаа, эхэһээнь таһалхалаар лэ бэеынь томо болосо эрид аалидана. Юуб гэхэдэ, тугалнууд саашадаа хүйтэн байрада, муу дэбисхэр дээрэ байлгагдана. Харууһаниинньшье һайн бэшэ, үгэһэн тэжээлынь сүүдхэдээ ехэдээл һаа 100—200 граммаар шэгнүүрыень нэмээнэ, үгышье гэбэл, олон ушарта туража эхилнэ. Энээнһээ болоожо тугалнууд саашанхи 6—7 һара соо биратай томо болоногүй. Зунайшье тунга ногоондо бэень заһарнагүй, Иимэ харууһанһаа болоожо, хашарагууд дунда зэргээр 312 кг шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдана. Сэбэр мяханиинь 45—46 процент болоно. Тэрэ мүртөө муу шанартай.

ЦСУ-гай мэдээгээр 1974 ондо 87,7 мянган үхэр гүрэндэ худалдагдаа, тэдэнэйнь 58 мянганиинь залуу мал байжа, оройдоол 6548-иинь 350—400 кг шэгнүүртэйгээр тушаагдаа. Харин, 400, тэрээнһээ дээшэ шэгнүүртэйгээр миил 3450 хашараг тушаагдаһан байна. Энэ хадаа тон бирагүй дүн ха юм даа.

Гэбэшье, малаа шэгнүүр ехэтэйгээр тушаадаг аймагууд, ажахынууд бии. Жэшээнь, Прибайкалиин аймагайхид 903 үхэрөө 420 килограммтайгаар, Хяагтын аймаг 3471 үхэрөө 403 килограммтайгаар, Яруунын аймаг 4827 үхэр 331 килограммтайгаар тушаагаа. Тиихэдэ Ахын, Хойто-Байгалай, Бэшүүрэй аймагууд 269—284 килограммтай үхэрнүүдые тушаадаг байна. Бэшэ аймагууд дунда зэргээр 293—327 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндөө худалдана.

Эдэ бүхы баримтануудые хаража үзөөд байхада, республика дотор буруу, хашарагуудые түлжүүлхэ, шахан таргалуулха ондоо арга боломжонуудые бэдэрхэ хэрэгтэй болоһон байна. Иигэжэ Ивалгын ОПХ-да симментал үүлтэрэй залуу мал элдэб янзаар шахан таргалуулха туршалга хэгдээ. Тиихын тула гурбадахи үеын симментал үүлтэрэй 10—11 нарай тугалнаа бүридэһэн 4 бүлэг бии болгогдоо. Бултадаа нэгэ адли байрада, харууһанда байлгагдаа, зүгээр шахан таргалуулха үе соонь гансал рационниинь ехэ бага болгон хубилгагдадаг байгаа. Зургаа һарагайдаа эмнюулээ.

Туршалгын гуримай ёһоор шалгалтын 1-дэхи бүлэг 16 һаратай болотороо дунда зэргээр эдеэлүүлэгдэдэг һэн. Иигэжэ эдеэлүүлхэдэ тугал бүхэн эхэһээ таһалагдатараа сүүдхэдэ 500, бэеэ хүсэтэрөө 680, шахан таргалуулха үедөө 770 граммаар шэгнүүрээ нэмээдэг байгаа.

2-дохи бүлэгэй тугалнууд 6 һаратай болотороо баһал 500 граммаар нэмэдэг байгаа, зүгөөр саашадаа рационниинь һайжаруулһанай ашаар 850, шахан таргалуулха үедөө 940 граммаар түлжэдэг болоо. Харин 3-дахи бүлэгэй тугалнууд 6 һаратай болотороо һайжаруулагдаһан тэжээлээр эдеэлүүлэгдэхэдээ 600—620 граммаар, саашадаа рационниинь һуладуулхада сүүдхэдээ 540, шахан таргалуулха үедэ 700 граммаар шэгнүүрээ дээшэлүүлдэг байһан. Мүнөө иимэ гуримаар манай республикын схэнхи ажахынууд буруу, хашарагуудаа түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг гээшэ.

4-дэхи бүлэгэй тугалнууд түрэхэһөөнь эхилээд, 16 һаратай болотороо һайжаруулагдаһан рацион дээрэ байлгагдаа. Тиихэдэ эхэһээ таһалагдатараа тугал бүхэн сүүдхэдээ шэгнүүрээ 630, саашадаа 820, шахан таргалуулгын үедэ 870 граммаар нэмээдэг болоо.

Бүхы тугалнууд нэгэ байра соо, бүлэг бүлэгөөрөө, уягдангүй байлгагдаа. Эдэниие нэгэ малшан харууһалаа. Рациондонь ородог тэжээлнүүд нэгэн адли һэн. Тэдэндэ гансал туршалгын гуримай ёһоор ехэ бага тэжээл үгтэдэг байгаа. Эхэһээ таһалагдатарынь һүнэйнь, саашадаа таряа талханай зүйлэйнь хэмжээн хубилгагдадаг һэн. Эндэһээ ямар тобшолол хэгдэхэ ёһотойб гэхэдэ, жиирэй тэжээлээр эдеэлүүлэгдэһэн 1-дэхи, 3-дахи бүлэгэй тугалнуудта 16 һара соо тус бүридэнь 1904—1816 кг тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али 196,6—188,6 кг бэедэ шэнгэсэтэй протеин гаргашалагдаа. Энэл хаһа соо һайжаруулагдаһан рацион дээрэ байһан 2-дохи, 4-дэхи бүлэгэй тугалнуудта 2374, 2427 кг тэжээлэй единицэ, үгышье гэбэл 266,8—274 кг протеин үгтэһэн байна. Түлжүүлэгдэжэ байха үедөө бүхы бургунууд бэлшээридэ гаргагдадаг байгаа. Тиихэдэ ехэ рационоор эдеэлүүлэгдэдэг бургунуудта 2 кг. таряа талханай зүйл толгой бүридэнь үдэртэ нэмэжэ үгтэдэг һэн. 6 һаратай болотороо ехэ һү, таряа талха хүртэжэ байһан 4-дэхи бүлэгэй бургунууд ногоо муугаар эдинэ. Юуб гэхэдэ, эдэнэй хотонь нарайһаа хойшо бүдүүн тэжээл эдижэ һураагүйһөө, тэрэниие удаан сагсоо шэнгээнэ бшуу. Тиихэдэнь 2-дохи бүлэгэй бургунууд ногоо һайн эдинэ. Эндэһээ юун гэжэ хэлэгдэхэб гэхэдэ, 6 һаратай болоторынь тугалнуудта һү багаар үгөөд үбһэ, силос болон бусад бүдүүн тэжээл эдюулжэ һургаха хэрэгтэй.

Энэ хэһэн туршалга үшөө юу харуулааб гэхэдэ, республикымнай симментал үүлтэрэй залуу мал ямараашье эдеэлүүлээд байхада, түргэн томо болохо, шэгнүүрээ ехэ нэмээсэтэй байна. Туршалгада байһан тугалнуудай 70 процент ехэ түргэн томо болоо, 30 процентнь һайнааршье эдеэлүүлэгдээд байбал, аалияр түлжэнэ. Эндэһээ харахада, 6 һаратайһаань эхилжэ түргэн түлжэдэг тугалнуудые шэлэн абаад, тэжээлэй рационие һэлгүүлэн эдеэлүүлхэдэ түргөөр томо, мяхалиг болоод, гүрэндэ тушаахада олзотой байна.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ, нэгэ хэды тобшолол хэхэдэ иимэ: 2400—2500 кг тэжээлэй единицэ гаргашалаад, 16 һаратай бургунуудые 400 кг шэгнүүртэйгээр тушаажа болохо. Тиихын тула элдэб һаратай бургунуудые һайнаар харууһалха, шахаха хэрэгтэй. Тэжээлээр бага ажахынуудта тугалнуудые 6 һаратай болотор шэгнүүрыень сүүдхэдээ адагынь 500 граммаар нэмээжэ байгаад, саашадань шахан таргалуулхаар табихада болохо. Тиихэдээ тугал бүхэнэй түлжэлгые заабол анхаралдаа абаха ёһотой.

Шахан таргалуулха малые 400 кг ба тэрээнһээ дээшэ шэгнүүртэй болгохын тула иимэ рацион дурадхагдана: 6-һаа 12 һаратай болотор түлжүүлхэдээ сүүдхэдэ 300 граммаар шэгнүүрыень нэмээхын тула үбһэ 2, кукурузын силос—10,0, бэлшээриин ногоо 15,0, таряа талханай зүйл 2,7 килограмм үгэхэ хэрэгтэй. Харин 12-һоо 16 һаратай болотор шахахадаа сүүдхэдэ 900 граммаар нэмээхын тула үбһэ 5, кукурузын силос 15, таряа талха 4 кг үгэхэ болоно.

Эдэ арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, үхэрнүүдые үсхэбэрилгэһөө олзо ехэ оруулагдаха гэжэ һанагдана.

О. СОКОЛОВА,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэ.

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГУУДЫЕ ХАМГААЛХА—ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ЭКОНОМИКО БЭХИЖҮҮЛХЭ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Манай ороной байгаалиин баялигуудые эрдэм ухаанай ёhoop, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, хамгаалха талаар совет хуулида шухала үүргэ олгогдоно. Энэ хуулиие хүгжөөлгэдэ, нарижуулан hайжаруулгада Коммунис парти, Совет гүрэн ехэ анхарал хандуулна.

СССР-эй правительствын оруулhан газарай баялигууд тухай ССР Союзай ба союзна республиканuудай хуулиин үндэhэн дүримүүдэй проект хадаа газарай баялигуудые түсэбэй ёhoop, ухаансар зүбөөр, үргэлжэ дээрэнь хэрэглэхэ, тэдэниие хамгаалха, ороной арадай ажахые улам саашань хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй ажабайдалай эрхэ нүхэсэлые улам hайжаруулха, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй оршон байгаалиие таатай байн зандань үлөөхэ зорилгонуудта сүм харюусана гэжэ комиссинуудай даалгабаряар Н. П. Рябов мэдүүлээ.

Хуулиин үндэhэн дүримүүдэй шэнэ проектын зарим хэhэгүүдые депутат тайлбарилжа үгэhэн байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй шиидхэбэреэр энэ проект олониитын зүбшөөн хэлсэхын тулада хэблэлдэ толилогдоhон байгаа. Зүбшөөн хэлсэлгын дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, энэ хуулиин проект хаа хаанагүй hайшаагдажа, оронноймнай ажалшад байгаалиин баялигуудые ухаансар зүбөөр ашаглаха, хамгаалха тухай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гаргадаг анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ мүн гэжэ энэ проектые тоолоhон байна.

Нэмэлтэ элидхэл хэгшэ хуулиин проектдэ оруулагдаhан хэдэ хэдэн дурадхалнууд ба тодоруулан тайлбарилха хэрэгүүд тухай хэлэhэн байна. СССР-эй правительствын оруулhан газарай баялигууд тухай ССР Союзай ба союзна республиканuудай хуулиин үндэhэн дүримүүдэй проект hайшааха, оруулагдаhан дурадхалнууд ба нэмэлтэ хубилалтануудай тэрэниие баялигшуулха гэhэн дурадхал саг үргэлжын комиссинуудай даалгабаряар тэрэ оруулба. Тэрэнэй «Газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангадхаха ба ашагта малтамалнуудые үлэмжэ hайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой проектые баталан абахые Н. П. Рябов дурадхаба.

Эдэ документнүүдые баталан абаад байбал, ашагта малтамалнуудай нөөсэнүүдтэ hайгаар хандахада, газарай баялиг үлэмжэ hайнаар хэрэглэхэ ба хамгаалхада, манай ороной экономикые улам саашадань хүгжөөхэдэ, тэрэнэй үндэhөөр совет арадай hуудал байдал улам hайжаруулхада туhалха байна. Депутадуудай hүүлээрнь зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар үгэ хэлэгдэн болоо.

Манай ороной бүхы ажалшад мүнөө юhэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн тэмсэлэй, КПСС-эй XXV съездэдэ бэлдэлгын тэмдэг доро үнгэржэ байна гээд Украинын КП-гэй Днепропетровско обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **А. Ф. Ватченко** онсолон тэмдэглээ. КПСС-эй политикые, партиин Центральна Комитедэй ба нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрогой бодото ажал ябуулгые нэгэн hаналтайгаар hайшааха, дэмжэхэ зуураа, областиин хүдэлмэришэд ба колхознигууд, интеллигенци табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ.

«Беларуськалий» комбинадай комбайнай бригадир-машинист депутат **В. К. Бабич** үгэ хэлэхэдээ, Минскэ областьдохи калийна дабhанай уурхай дээрэ мүнөө минеральна үтэгжүүлгэ абадаг ба үйлэдбэрилдэг гурбан комбинат хүдэлнэ. Хүдөө ажахын продукт ехээр абадаг болохо бүгэдэ арадай хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байhандаа Белоруссиин горнягууд омогорхожо байдаг. Табан жэлэй эхинhээ хойшо комбинат 30 миллион үлүүтэй тонно минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилөө.

Сесси дээрэ СССР-эй геологиин министр депутат **А. В. Сидоренко**, Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь депутат **А. Э. Восс**, Бакугай 26 комиссарнарай нэрэмжэтэ нефть-газ малтан абадаг Бакугай управлениин оператор депутат **К. Х. Сулейманова**, Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ депутат **А. М. Клычев** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи промышленностиин ба ашагта малтамал хамгаалха хүдэлмэриин аюулгүйе сахиха гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ депутат **Л. Г. Мельников** үгэ хэлэбэ. Байгаалиин баялигуудые түсэбэй ёhoop, гамтай hайнаар, нэгэдхэгдэhэн аргаар ашаглаха бүхы эрхэ байдал манай орондо бии гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ манай орон дотор ашагта малтамал шанаржуулгын хүсэтэ промышленность байгуулагдаа. Ашагта малтамал абалгын хэмжээн хэдэн арбаад, зуугаад дахин дээшэлhэн байна.

Норильскын ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай директор депутат **Б. И. Колесников** трибунада гараба. Байгаалиин баялигуудые гамтай hайнаар ашаглаха гэhэн мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудай нэгые манай орон шиидхэжэ байна гэжэ тэрэ хэлээ. Красноярай хизаарай байгаалиин баялигуудые бүхы дээрэнь ашаглажа байhан тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Холын хойто зүгтэ хүдэлдэг хүнүүд тухай КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ анхарал хандуулна гэжэ депутат тэмдэглээ. Энэ анхарал оролдолгыень харюулхын түлөө Норильскын горнягууд, металлургнууд шэн габьяатайгаар ажаллана. Тиин жэл бүри үнгэтэ металл олзоборилон үйлэдбэрилгээ ехэдхэнэ.

Кемеровскэ областьдо ашагта малтамал абалгые эмхидхэхэ тухай «Кемеровоуголь» комбинадай ахамад инженер депутат **В. П. Богатырев** хөөрөө. Хуулинуудай үндэhэн дүримүүдэй проект дотор горнягуудай бэеын элүүртэ ехэ анхарал хандуулха шухала гээд онсолон заагдаhан байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Социальна энэ шухала зорилгые шиидхэлгэдэ гансал манай областьдо жэл бүри хэдэн арбаад миллион түхэриг гаргашалагдана.

Байгаалиин баялиг хамгаалгые саашадань шангадхаха ба ашагта малтамал hайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ ороной арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Омско шиниын заводой директор депутат **П. В. Будеркин** хэлэбэ.

Казахстанай КП-гэй Джамбулска обкомой нэгэдэхи секретарь **Х. Ш. Бектургановта** үгэ үгтэиэ. Ашагта малтамалнуудые hайнаар хэрэглэхэ тухай асуудалнуудта тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоhон байна. СССР-эй фосфорно промышленностиин индустриальна ехэ түбэй байгуулагдажа байhан Каратаугай фосфоридай ашагта малтамал үйлэдбэрилэн абаха асуудалда гол анхаралаа хандуулаа.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй үндэhөөр, область дотор фосфорно заводой барилга дүүрэжэ, суперфосфатна завод шэнэдхэн hэльбэгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байна гээд оратор хэлэбэ.

Ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностиие оньhото техникээр хангалгые hайжаруулха асуудалые дары түргөөр шиидхэлгэдэ министерствэнүүд, албан зургаанууд анхаралаа ехээр хандуулха ёhотой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Энээгээр СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй хоёрдохи заседани дүүрэhэн байна.

* * *

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын хоёрдохи заседани 16 часта Кремлиин Ехэ ордоной СССР-эй Верховно Соведэй заседанинуудай зал соо болобо.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, К. Ф. Катушев** гэгшэдэй ерэжэ hууhадань, депутадууд ба айлшад hууриhаа бодожо, нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. П. Шитиков** палатануудай хамтын заседани нээбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **Н. А. Тихонов** палатануудай хамтын заседани дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэhэн байна.

Газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангадхаха, ашагта малтамалнуудые hайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай, газарай баялиг тушаа ССР Союзай ба союзна республиканuудай Хуулинуудай үндэhэн дүримүүдэй проект тухай асуудалые СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Совет ба Союзай Совет дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэбэ гэжэ тэрэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ эдэ асуудалнуудые табижа, зүбшэн хэлсэлгэ минерально-түүхэй эдэй баялигуудые ашаглаха хэрэгые саашадань hайжаруулха, газарай баялиг хамгаалгые шангадхаха талаар совет арадай ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байhые элирхэйлэн харуулба.

Н. А. Тихонов түгэсхэлдөө иигэжэ мэдүүлээ:

— Газарай баялиг тушаа ССР Союзай ба союзна республиканuудай Хуулинуудай үндэhэн дүримүүдэй проектые СССР-эй правительствын энэ сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табиhан ушар ороной арадай ажахые хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна. СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Саг үргэлжын комиссинуудай болон депутат А. В. Сидоренкын оруулhан заhабари дурадхалнуудые хараада абажа, тэрэниие бэелүүлхэ шухала.

«Газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангадхаха, ашагта малтамалнуудые hайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой проект баталан абахаар дурадхагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй энэ тогтоол баталалгада табигдаба.

Сесси энэ тогтоолые нэгэн hаналтайгаар баталаа.

Удаань «Газарай баялиг тушаа ССР Союзай ба союзна республиканuудай Хуулинуудай үндэhэн дүрмүүдые баталха тухай Хуулиин проект баталалгада табигдаба. Депутадууд палата палатаар амяарлан дуугаа үгэhэн байна.

«Газарай баялиг тушаа ССР Союзай ба союзна республиканuудай Хуулинуудай үндэhэн дүримүүд тухай» Хуулиие Верховно Совет нэгэн hаналтайгаар батална.

Пенсидэ гараhантайнь дашарамдуулан, депутат Н. Х. Арутюнянай гуйлтаар СССР-эй Верховно Совет тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгануудhаа сүлөөлөө. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшые Армениин ССР-hээ hунгаха тухай асуудал удаадахи сессинүүдэй нэгэндэ хаража үзэгдэхөөр шиидхэгдэбэ.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй депутат **М. П. Георгадзе** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай элидхэл хээ.

Депутадууд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые нэгэн hаналтайгаар баталаад, зохихо хуулинуудые, тогтоол абаба.

Энээгээр СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

(ТАСС).

ГДР. Галле округто шууну нүүрhэ олзоборилгын тульдснитайн гэжэ газарта 480 метр утатай хүүргэ баригдаба. Бүри hаяхан малталгын хүдэлмэриин ябуулагдажа байhан газарта шэнэ далай бии боложо байнхай. hаяын жэлнүүдтэ эндэ амаралтын зоно нээгдэхэ юм.

ТАСС-ай фотохронико.

АЛТАН МЕДАЛЬ АСАРААД...

Байгша оной майн 21-hээ 28 болотор Саратов хотодо олоной дунда наада эмхидхэгшэдэй IV бүхэсоюзна конкурс болоhон байгаа. Тэрэ конкурсдо манай республикаhаа Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артистка *Дарима Сангажапова* хабаадаа hэн.

Олоной дунда наада эмхидхэдэг мэргэжэлтэн угаа хомор юм. Юуб гэхэдэ, энэ ехэ орёо, тиимэhээ ехэ шадабари хэрэгтэй болодог мэргэжэл ха юм. Олоной дунда наада эмхидхэхын тула ехэ нюурамгай, шуран, солбон байха ёhотой гэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье, эhэбхилжэшье, уран гоёор дуугаржашье шадахагүй хүн олоной дунда наада эмхидхэжэ бирахагүй ха юм. Тиимэ хүниие хүн дахажа, зэргэдэшье гаража үгэхэгүй бшуу.

Дарима Сангажапова үнгэрэгшэ үбэл Улаан-Үдэдэ болоhон РСФСР-эй зональна конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадажа, лауреат болоод, дипломдо хүртэhэн байгаа. Тиигэжэ РСФСР-эй командын бүридэлдэ орожо, Саратов ошоходоо, залуу артистка бүришье ехэ амжалта туйлаа. Тодорхойлон хэлэбэл, Д. Сангажапова бүхэсоюзна конкурсын лауреат боложо, медаль болон дипломоор шагнагдаа. hаяхан Д. Сангажаповатай уулзажа, Саратов хотодо үнгэрhэн конкурс тухай хөөрэхыень манай корреспондент хандаhан байха юм.

— Олоной дунда наада эмхидхэгшэдэй 4-дэхи бүхэсоюзна конкурс хадаа СССР-эй Соёлой министерствын, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй үүсхэлээр үнгэрөө. Конкурсын эмхитэй hайнаар үнгэрхын тула Саратовска облгүйсэдкомой соёлой управлени, ВЛКСМ-эй обком бэлэдхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри хэhэн байгаа. Байра байдалаар хангахаhаа эхилээд, хамаг юумэниинь хуу эмхитэй hайн байгаа. Тиихэдэ областной болон городской эмхи зургаануудай, элдэб захиргаануудай зүгhөө арбан дүрбэн тусхай шан бэлдэгдээ, — гэжэ Д. Сангажапова хөөрэбэ.

Асуудал: 15 союзна республикаhаа конкурсдо хабаадагшад ерээ гү?

Харюу: Тиигээ даа, тиигээ. Манай Россин Федерациин команда эгээл томонь байгаа.

Асуудал: Конкурсын ямараар үнгэрhэн тушаа хөөрыт.

Харюу: Конкурс гурбан шататай байгаа. Гурбадахи шатадаа ерэхэдээ, нилээд «шэнгэрhэн» байгаабди. Москваhаа ерэhэн студент Геннадий Филиппов «Золтой аренэ» гэhэн программа харуулжа, ехэ амжалта туйлаа. Обнинск хотоhоо Наум Вайнштейн, Литваhаа ерэhэн Юозас Янонис болон үшөө хэдэн хүн түгэсхэлэй харалгада орообди.

Асуудал: Та ямар программатай байгаабта?

Харюу: Зональна конкурсдо харуулhан «Буряад домогууд» гэhэн программаяа абаашаа hэм. Зүгөөр нилээд ехээр хаhажа, бага болгохо хэрэг гараа. Яахадааб гэхэдэ, зональна конкурсдо 45 минутын үгтэhэн байхада, Саратовта оройдоо 15 минута үгөө ха юм.

Асуудал: Юун тухай домоглообта?

Харюу: Үбгэн Байгал, Ангар-дүүхэй, Енисей-баатар тухай мэдээжэ домог минии программын гол удха боложо үгөө юм. Михаил Михайлович Банщиков сценари зохёоходоо, буряад домогуудай эгээл «алтан үндэгэнүүдые» шүүрэhэн байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй сценари hайн сэгнэлтэ абаа. Бүхэсоюзна конкурсдо hайнаар бэлдэхэдэмни, намда олон хүн туhалаа. СССР-эй арадай артист, гүрэнэй шангай лауреат Гомбо Цыдынжапович Цыдынжапов үнэтэй hайн зүбшөөл үгөө. Соёлой министрэй орлогшо Анатолий Михайлович Герштейн ехэ hанаагаа зободог, оролдодог байгаа. Танай газетын хуудаhаар дамжуулан, эдэ нүхэдтэ зүрхэнэй халуун баяр хүргэнэ гээшэб.

Корреспондентын ажаглалта: Нютагаймнай басаган бүхэсоюзна конкурсдо ехэ амжалта туйлажа, медаль болон диплом асараад, мүнөө гастрольдо гаранхай.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Дүлэтэ жэлэй баатарнууд

ҮДЭРНҮҮД, hҮНИНҮҮД...

ОЧЕРК

Зугаалайн дунда hургуулида 7 класс дүүргэhэн Бадмажаб хүбүүн колхозойнгоо ажал хэлсэн, дайнда мордоhон хоёр аханарhаа үдэр бүри бэшэг хүлеэдэг hэн. Теэд тэдэнэрhээ бэшэгэй ерэхэгүйдэ аханараа зүүдэндээ хаража ябадаг бэлэй. Тиигэжэ байтараа, Бадмажабай гэртэхиндэ — Жалсанай Аюрзанында иимэ саарhан ерэбэ: «Минометно ротын командир Бата Аюрзанаев Смоленск шадар дайсанай хүреэлэлгэдэ орожо, баатарай үхэлөөр наhа бараба». Энэ саарhан Бадмажабай гарта орошобо...

«...Энэл ха юм даа түрэhэн хайрата ахайhаам үлэhэн юумэн. Бэшэ юуншье үлөөгүй... Хайрата ахаймни, намая хүлисэ даа, үгээ дуулгажа яда ядаhаар дайнда ошоод, бусахагүйгөөр үлэбэ ха юмши даа...». Теэд ганса Бадмажабай ахай дайнда унаа бэшэ, харин олон хүүгэдэй эсэгэнэр, аханарhаань саарhанууд ерэнэ...

Таряан ажал түрүүшын саhанаар дүүрэhэн нэрэтэй боложо, хөөмэгшэнүүдтээ хүзүүгээ холоhон сарнууд, томонууд кирзэ сабхинуудтаа булигдан татаhан хүбүүд, басагадай нэгэ бага амарха саг ерэбэ даа.

Удангүй Октябриин хубисхалай ой — ноябриин 7 орожо ерэбэ. Энэ үдэр Сагаан-Шулуутайн 17-той хүбүүдтэ сэрэгэй албанда мордохо гэhэн саарhан ерэжэ, Агвандоржо Балданов, Бальжинима Ахаров, Бата-hүхэ Юндунов, Будажаб Далаев, Бадмажаб Аюрзанаев гэгшэдтэ тэдэ саарhанууд барюулагдаа hэн.

Бадмажаб Аюрзанаев тэрэ үе тухай hанан-hанан хөөрэжэ, заримдаа миhэдшье гээд абана, заримдаа доошоо харан, удаан дуугай байна:

— Бүхэ Хула гэжэ колхозойнгоо урдаа хараха морёор бидэниие Могойтын станци хүргөө агша hэн. 17-той зон юу мэдэхэбибди даа, нютагайхинайнгаа hайн hайханиие хүсэн үдэшэхэдэнь халта доро дороо уяраадшье абаа hаа, саашадаа дуутайшуутайнууд боложо, тэргэhээ буугаад носолдо носолдоhоор, гүйлдэ гүйлдэhөөр Могойто хүрөөбди. Маанадые хүргэжэ ерэhэн үбгэндэ үмдэжэ ерэhэн дахануудаа хэдэрүүлээд, шононуудай ябаа hаа, энээгээр сохёоройгты гэжэ ута гэгшын hургаагта арзагар шабын түмэр бархайлган орёогоод, гар гараа барисалдан тараха дээрээ, тэрэ үбгэнэйнгөө нёлбоhогүйгөөр бархиржа байхые харажархёо hэмби,— гэжэ Бадмажаб Аюрзанаев хөөрэнэ. — Тэрэ үбгэнэймнай ганса хүбүүн дайнай эхиндэ баруун тээшээ мордоhон аад. Сталинградай дэргэдэхи hүрөөтэ байлдаанда баатарай үхэлөөр наhа бараа гэhэн уйдхартай мэдээсэл абаа hэн гэжэ ойндоо оруулаад орхёо hэмди. Теэд тэрэ үбгэмнай бидэндээ нэгэ юумэ захиха, хэлэхэ гэhэн аад, юушье дуугаржа шадангүй, тон хуурай нюдөөр бидэниие ээлжэлүүлэн хараад, Бүхэ Хулаяа байраhаань хүдэлгөө агша бэлэй. Тиихэдэнь хэлэжэ шадаагүй юумыень бидэ булта ондо ондоогоор тайлбарилжа, заримамнай бидэндээ hайн hайханиие хүсөө гэлдээ, нүгөөдүүлнай — дайнда унаа гэгдэhэн хүбүүемни хараашалжа, hурагшалжа ябаарайгты гэбэ гэжэ ойлгоо бэлэй. Зүгөөр тэрэ үбгэнэй хэлэхээ hанаашые маанадай таагша бултадаа тон зүб байгаа гэжэ бүри hүүлдэ ойлгоо hэмби...

Дайшалхы 13 орден, медальнуудтай Бадмажаб Аюрзанаевай дайшалхы зам 1943 оной ноябрь hараhаа эхилhэн юм. Гэртэhээ гараад, 6 hарын туршада мэргэн буудагшадай hургуули хэжэ, халуун хабар нүхэр Чуйковой 8-дахи гвардейскэ армида тудаа hэн. Хүрэhөөр Белоруссиин газар уhа хархис дайсадhаа сүлөөлэлсэн, эрид шанга тулалдаануудта эрэ бэрхээ, булад хатуугаа харуулhанайнгаа түлөө «Шэн габьягай түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа бэлэй.

— Тиихэдээ 17-той хүн ябаалби даа... Энэ минии хүбүүн мүнөө эгээл 17-той. Эгээл энээнэй зэргэ зон дайнда ошоhон байна гээшэбди. Теэд хэды зомнай тэндэhээ бусаагүй гээшэб даа, — гээд, нэгэ хэды уруугаа харан байhанайнгаа удаа юушьеб үшөө хэлэхэ гэhэн аад, болино. Мүнөө энэ хүнэй юун тухай бодолгото болон hууhыень таанаб. Аюулта дайнда алдаhан нүхэдөө шаналан hууна ёhотой.

Бадмажаб Аюрзанаевай үбсүүе «Алдар Солын» гурбадахи ба хоёрдохи шатын орденууд шэмэглэнэ. Богонихоноор хэлээ hаа, эдэ хоёр дайшалхы орденуудые хоёр ехэ мүрэн гаталхадаа абаhан юм. Түрүүшынхиень — «Алдар Солын» гурбадахи шатын орден Аюрзанаев Вислэ мүрэниие гаталжа, саада эрьедэнь болоhон аймшагтай шанга тулалдаанда шалгарhанайнгаа түлөө абаа бэлэй. Тиихэдэ пулеметчик Бадмажаб Аюрзанаев дүшэ гаран дайсадые унагааhан намтартай.

Хоёрдохииень — «Алдар Солын» хоёрдохи шатын орден Одер мүрэн гаталалсахадаа абаа hэн. Зүгөөр нэгэ муу юумэн болоо hэн гэжэ Аюрзанаев хөөрэнэ:

— Нүхэн сооhоо урдуурни гүйлдэжэ ябаhан немецүүдые буудажа байhан хүмби. Тиигэжэ байтарни араhаам тархи руум буугай хүрзөөр хүн сохижорхибо. Гэнтэл мэдэжэ ороходоо, өөhэдынгөө солдадуудай дунда хэбтэжэ байбаб. Тойроод шэб харанхы. Бороогойшье орохо гээшэ аргагүй даа. Хубсаhамни шал норошоhон, бүхы бэемни hалганан шэшэрнэ. Тиигээд мэдэхэдээ, бидэ нэгэ хэды зон нүхэдhөө орогүй таhаран, дайсадай эзэлhэн газар дээрэ байжа байбабди. Яахаш аргагүй, тэндээ гурба хонохо баатай болобобди. Хэды хоноhон хойно арайш гэжэ өөhэдынхидтөө хүрэжэ ерэхэдэмнай, бидэниие үни алуулаа гэжэ hанаад, гэр гэртэмнай саарhануудые эльгээжэрхиhэн байгаа агша hэн...

Бадмажабай эсэгэ Жалсанай Аюрзана тэрэ саарhыень абаhаар эдеэ уhанhаа гаража, hанаа үнөөндэ хаташанхай ябадаг болобо. hамган, басагандаа энээн тухайгаа хэлэхэгүй гэжэ шиидээд, нютаг зондоошье дуулгангүй, шадаал hаа, хүдөө ябаха, гэртээ харагдахагүй гэжэ морёо тэргэлээд хайшаашьеб гарадаг болобо. Нэгэтэ тиигэжэ хэдэн хоног ябаад гэртээ ерэхэдэнь, hамганиинь аймшагтай хүхюутэй юумэн гүйжэ гараад, буршышанхай шойнжон бэшэг харуулжа, үбэл дунда тэнгэриин нядтад гэhэндэл юумэ хэлэжэрхёо hэн:

— Үбгэ—ан, энэ Бадмажабhаамнай бэшэг ерээ!

Аюрзана үбгэн дэмыржэшье байhанаа, али нээрээшье иимэ юумэ дуулаhанаа хүсэд ойлгохын түлөөдэ, яаралгүйхэн моринойнгоо сопоон мулталжа, сэргэдэ морёо абаашажа уяhанайнгаа удаа:

— Тэрэ хоёроймнай хэнhээнь гэнэш даа, — гэжэ hамганhаа болгоомжотойхоноор асуужа, «Бадмажабhаамнай» гэжэ дахин дуулахадаа, одоош зүрхэ орожо, hалганаhан гараараа тэрэ бэшэгыень абаа hэн. Мүн даа, хайрата хүбүүнhээнь, Бадмажабhаань!..

Олон хүбүүдэй эсэгэ хоёр hайхан хүбүүдээ баатарай үхэлөөр унаба гэhэн саарhа абаад байхадаа, нэгэшье дуhал нёлбоhо унагаагаагүй аад, мүнөө бага хүбүүнэйнгээ амиды мэндэ ябаhанда нюдөөрэнь уhан дүүрэн, «Хайрата гэртэхин... танай хүбүүн Бадмажаб...» гэжэ уншаад, бэшэ юунэйшье нюдэндэнь харагдахаяа болишоходо, холо гэгшэ нюугаатай ябаhан тэрэ мүнөөхи шара саарhаяа гарган, бэшэгтээ хоюулаень hамгандаа hарбайгаа бэлэй.

Улаан нарантай үрдилдэн бодожо hурашаhан Аюрзана үбгэнэй газаашаа гарахада, алтан наран мандашанхай байба. Энэ жэл, энэ хабар хэзээ хэзээнэйхидээ орходоо эртэ ногооной хүхэхэн үзүүрнүүд газарhаа бултайжа, халуун наранда hуняан байhан тала дайда, добо ташалангууд хурдан хүлэгүүдэй хурса туруунуудай табжаганаха дуу хүгжэм hанашанхай, энэ аюулта дайнда аха дүүнэрээ, эсэгэнэрээ, инаг нүхэдөө хэзээдээш хүлеэжэ эсэхэгүй, хэтэ мүнхэдөө шалахагүй эхын хизааргүй сэдьхэл шэнгеэр hанагдан, зураглан, уняартан манарна... Иигээд лэ май hара илалтын туг мандуулбал даа!

1943 оной ноябрь hарада дайнда мордоhон 17 наhатай табан хүбүүдэй хоёрынь тэндэhээ бусабагүй... 1944 онhоо Коммунис партиин гэшүүн болонхой, Бадмажаб Аюрзанаев нютагаа бусажа, Могойтын райкомдо табан жэлэй туршада хүдэлөөд, удаань түрэл Сагаан-Шулуутадаа ошожо, колхозойнгоо партийна организациин секретаряар нилээд удаан хүдэлбэ. Удаань хэдэн жэлэй туршада клубые даагшаар, библиотекареэр, hүүлдэнь киномеханигаар хүдэлөө, мүнөөшье эндэ ажаллаhаар.

Б. СЫНГУЕВ.

Ага.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ИНСТИТУДАЙ ГУШАН ЖЭЛ

ВАРШАВА. Польшын Гливица хотодохи Хара металлургиин институт гайхамшагта ойгоо тэмдэглэнэ. Польшын индустриин энэ hалбари гушан жэлэй турша соо шэнэлэлгын энэ түбтэй нягта холбоотойгоор хүгжэнэ. Институт 500 патенттэй, хара металлургиин асуудалнуудаар 300 ном хэблүүлжэ гаргахай, ороной предприятинуудта хоморой шухаг хэдэн мянган түхеэрэлгэ болон аппарат зохёожо үгэнхэй.

ЭХЭ ОРОНДОО БУЛАД ЕХЭЭР ҮГЭХЫН ТҮЛӨӨ

БУХАРЕСТ. Румыниин Тырговишт хотодо hайн шанартай буладай заводой түрүүшын хүсэнүүдэй ашаглалгада үгтэhэн сагhаа хойшо жэл хахад саг үнгэрбэ. Ороной эгээн залуу энэ металлургическа предприятиин коллектив нёдондо түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ саг соо hайн шанартай 45 түхэлэй булад үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна.

Тырговиштдахи завод — аха дүү социалис оронуудай аша үрэтэй хани барисаанай эшэ үндэhэн мүн.

ШАЛГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

ПРАГА. Чехословакиин хүдөө нютагай ажалшад шанга шалгалтада — таряа хуряалгада бэлдэжэ байна.

Дүтэлжэ байгаа халуун хаhада ороohото ургамалнуудые хуряалга гол hуури эзэлнэ. ЧССР-тэ 2.768.000 гектарта гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ 60.000 гектараар ехэ талмай газарые ороohото ургамалнууд эзэлнэ. Совет Армиин Чехословакиие сүлөөлhөөр 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялганууд соогоо энэ жэлдэ га бүриhоо 37 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряахаар ороной таряашад хараалганхай.

ХИМИИН ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮДЫЕ — ХИЛЫН СААНА

БУДАПЕШТ. Химиин машина бүтээлгын найдамтай хүгжэлтэ Венгридэ hүүлэй жэлнүүдтэ промышленностиин энэ hалбариин машина болон түхеэрэлгэнүүдые хилын саана олоор худалдаха арга олгоо. Венгриин гадаадын худалдаа наймаанай «Химкомплекс» гэжэ нэгэдэлэй эд бараанай хамтын эрьесэдэ химиин түхеэрэлгэ болон машинануудые худалдалга 50 процент болодог. Энэ жэлдэ 2 миллиард форинт сэнтэй түхеэрэлгэнүүд хилын саана худалдагдахаар хараалагдана.

ГДР-эй НЕФТИИН СОРГОНУУД

БЕРЛИН. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоёр, олон талын харилсаа холбооной болон социалис экономическа холбоо барисаанай хүгжэлтын нэгэдхэгдэhэн программатай тааралдуулан, ГДР-тэ газар доро нефтиин соргонууд татагдана.

ГДР-эй газар доогуур татагдаhан соргонууд 1000 километртэ үргэлжэлнэ. Республикын химиин предприятинуудта эдэ соргонуудаар нефть болон нефтиин продуктнууд дамжуулагдана. Совет техническэ документациин үндэhөөр, польшын болон чехословак барилгашадай татаhан эдэ соргонууд нефтиин «Дружба» соргын үргэлжэлэл болоно. «Дружба» соргоор Советскэ Союзhаа нефть Шведтэхи бүйлуулгын комбинадта дамжуулагдадаг.

ЧССР-эй СААРhАН БА КАРТОН

ПРАГА. Чехословакиин целлюлозо-саарhанай промышленность энэ жэлдэ миллионhоо дээшэ тонно саарhа, картон үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Дайнай hүүлээр үнгэрhэн 30 жэл соо республикада саарhа үйлэдбэрилгэ дүрбэ дахин ургаа гэжэ энэ гэршэлнэ. Гэхэтэй, хамта тус hалбарида ажалладаг хүдэлмэришэдэй тоо дүрбэнэй нэгээр үсөөрөө.

РУМЫН hУРГУУЛИИН ХҮГЖЭЛТЭ

БУХАРЕСТ. Румыниин правительствын hая абаhан шиидхэбэриин ёhoop, 1975—1976 hуралсалай жэлнүүдтэ юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай найман класс дүүргэhэн hурагшад лицейнүүдэй нэгэдэхи курснуудай студентнүүд болохо юм. Тэдэнэй 70 процентнь техническэ, 30 процентнь хэлэ, бэшэгэй hургуулинуудта hураха байна. hургуули дүүргэгшэд томо промышленнэ предприятинуудай дэргэдэхи мэргэжэлэй hургуулинуудта, агропромышленна хүдөө ажахын болгогдоhон лицейнүүдтэ мүн hуралсаха.

БОЛГАРИИН ЛАВАНДА

СОФИ. Стара-Загорско округ — эфирэй тоhо гаргадаг ургамалнуудые ургуулдаг Болгариин томо түб мүн. Лавандын тарималнуудай 50 гаран процентнь энэ округто хүртэнэ. Эндэхи тосхоной ажалшад лавандын сэсэгүүдые мүнөө хуряажа эхилбэ. Энэ жэлдэ ургасаяа хуряахадань кооператорнуудта тусхай техникэ туhа хүргэхэ. Округой плантацинуудта мүнөө лаванда хуряалгын 40 жатка хүдэлжэ байна. Түрүүлэн тооложо гаргаhанай ёhoop, Стара-Загорско округ энэ жэлдэ лавандын 11 мянган тонно сэсэг гүрэндэ тушааха.

(ТАСС).

Заншалта XXII республиканска слет үнгэргэхэеэ бүхы шахуу аймагуудай эдир аяншалагшадай 25 отряд Шишкино тосхон шадархи гоё һайхан байгаалитай газарта сугларба. Тэдэнэр һуралсалайнгаа жэлэй хугасаа соо элдэб кружогуудта, походуудта, һургуулиингаа следуудта хабаадалсажа, эдэ мүрысөөнүүдтэ яһала бэлдэһэн байха. Ингэжэ аймагтаа үнгэргэгдэһэн аяншалагшадай следуудта илаһан эдиршүүл табан үдэрэй туршада болоһон республиканска следтэ хабаадалсаха эрхэдэ хүртэбэ гээшэ.

Следтэ хабаадагшад хоёр бүлэг боложо хубаараа. Хүдөөгэй һургуулинуудай бүлэгтэ 15 отряд, городой һургуулинуудай бүлэгтэ 10 отряд ороһон байна.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ СЛЁТ

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР. Маршын баярай хүгжэм зэдэлжэ, отрядууд жагсаалаар алхалан ерэжэ, следой тугай дэргэдэ зогсоно. Республикын гэгээрэлэй министрэй орлогшо З. А. Пирогова следые нээхэ зуураа, мүрысөөнүүдтэ хабаадагшадта илалта туйлахыень хүсөөд, зундаа һайнаар амархыень эдиршүүлдэ хүсэбэ. Дайшалхы, революционно болон ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалгын республиканска штабай түрүүлэгшэ О. Б. Цыбиков дайнай ветерануудай үмэнэһөө эдиршүүлые амаршалаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын дунда һургуулиин һурагша Вера Жалсанова харюутай үгэ хэлэжэ, бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад, нютагайнгаа хүнүүдэй ажалай баатаршалга тухай материал суглуулжа үргэлжэлүүлхэбди гэжэ аха нүхэдөө найдуулаа.

Баярай суглаанай һүүлээр зүг шэг ололгоор мүрысөөн эхилбэ. Иимэ мүрысөөнүүд дабаатай газарнуудта үнгэргэгдэдэг һэн. Теэд Бүхэроссин слёдууд гол түлэб тэгшэ газарта үнгэргэгдэдэг байна. Иимэ тэгшэ газарта зүг шэг олохонь хүшэр хүндэ юм. Тиимэһээ энэ жэлэй мүрысөөн талада үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан байгаа. Гэбэшье тэгшэ газарта энэ мүрысөө үнгэргэһэн эдиршүүл муу бэшэ дүн харуулаа. Хүдөөгэй һургуулинуудай аяншалагшадай дундаһаа Бэшүүрэй, Ивалгын, Хэрэнэй, тиихэдэ городой һургуулинууд сооһоо 1-дэхи интернат, 20-дохи, 35-дахи һургуулинуудай отрядууд түрүүшын гурбан һуури эзэлээ.

Шэг зүг ололгоор болоһон хубиин мүрысөөндэ Цырен-Доржо Зундуев (1-дэхи интернат һургуули), Саша Перевалов (Ивалга), Наташа Верхотурова (20-дохи һургуули), Эльвира Хабюрова (Хэрэн) гэгшэд эрхимлэжэ, следой чемпионууд болоо. Түрүү һуури эзэлһэн хүбүүд, басагадта Хүндэлэлэй грамотанууд, шангууд барюулагдаа.

ХОЁРДОХИ ҮДЭР. Газар нютагай топографическа буулгабари хэлгээр мүрысөөн болоо. Эдиршүүл булан болон зайе зүбөөр, гүйсэдөөр тодорхойлхо, топографиин талаар эрдэм мэдэсэеэ харуулха зэргэтэй һэн.

Географиин багшанарай топографи заалтада анхаралаа һайнаар хандуулдаг һургуулинуудай һурагшад энэ зорилгые ядамаггүйгөөр бэелүүлжэ шадаа. Ивалгын, Хэрэнэй, Петропавловкын, 35-дахи, 1-дэхи интернат, 13-дахи һургуулинуудай отрядууд түрүүлжэ гараһан байна.

ГУРБАДАХИ ҮДЭР. Хаалтануудые дабалгаар хэр бэлэдхэлтэй байһанаа эдиршүүл харуулаа. Хойто-Байгалай аймагай Дээдэ-Ангарай, Захааминай аймагай Санагын, Хэрэнэй, 1-дэхи интернат, Закаменск хотын 3-дахи, Улаан-Үдын 13-дахи һургуулинуудай һурагшад энэ зорилгоёо эрхимээр бэелүүлээ.

ДҮРБЭДЭХИ ҮДЭР. «Эхэ орондоо үнэн сэхэ хүбүүд» (РВС) гэһэн наадан бүхы эдиршүүлдэ һайшаагдаа. Мэргэнээр буудаха, граната шэдэхэ, медицинскэ түрүүшын туһаламжа үзүүлхэ, автомадые задалаад, һөөргэнь суглуулха, зүг шэг тодорхойлхо, хаалта дабаха талаар мүрысөөн үнгэргэгдөө. Петропавловкын, 1-дэхи интернат һургуулинуудай эдиршүүл энэ нааданда илажа гараа.

Дүрбэн үдэрэй туршада болоһон мүрысөөнэй дүн согсолходо, 1-дэхи интернат, Ивалгын, 13-дахи, Петропавловкын, 35-дахи, Бэшүүрэй дунда һургуулинуудай һурагшад түрүү һууринуудые эзэлһэн байба. Эдэ һургуулинуудай отрядуудта Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Түрүү һуури эзэлһэн һургуулинуудай долоон түлөөлэгшэ Смоленскэ областьдо үнгэргэгдэхэ аяншалагшадай Бүхэроссин XII следтэ хабаадалсаха байна. Энэ һонирхолтой мүрысөөндэ хабаадагшад Сафоново тосхонһоо холын аяншалгада мордожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хамаатай материалнуудые суглуулха, дайнай ветерануудтай, ажалай түрүүшүүлтэй уулзаха, геологиин, биологиин талаар материалнуудые суглуулха юм. 75 километр соо аяншалһанай һүүлээр тэдэнэр Бүхэроссин следой мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха.

ТАБАДАХИ ҮДЭР. Аяншалгын мүрысөөнүүдһээ тадна, Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан алдар габьяатаниие бэдэрэгшэдэй хизаар ороноо шэнжэлэлгын конференци болоо. Эдиршүүл табан секцинүүдтэ хабаадаа.

Алдар габьяатаниие бэдэрэгшэд һүүлэй үедэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Энэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан эдиршүүл Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотануудта, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө. Табан секцинүүдтэ табигдаһан выставкэнүүдэй дундаһаа Улаан-Үдын 20-дохи, 1-дэхи интернат, Бэшүүрэй, Үльдэргын һургуулинуудай выставкэнүүд һайн сэгнэлтэ абаа.

Дайнай жэлнүүдэй дуунуудай, зурагуудай, фотонуудай конкурснууд үнгэргэгдөө. Эндэшье шалгарагшад грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Түүдэгэй дэргэдэ дуунуудые дуулалгаар, уран һайханай бүлгэмүүдэй концерт наада харалгаар табан үдэрэй туршада болоһон һонирхолтой слет дүүрэв.

Л. ПОХОЕВА,
эдир аяншалагшадай республиканска станциин ахалагша методист.

АЯНШАЛГА БА БАЙГААЛИИЕ ХАМГААЛГА

Орон доторнай, мүн манай республикадашье аяншалга һүүлэй 10—15 жэлэй хугасаа соо ехэ түргөөр хүгжэжэ байна. Хэдэн арба, зуу мянган хүн зон хизааргүй үргэн эхэ орон соогуураа аяншалан ябана. Заха хизаарнуудтай дүтэ танилсаха гэһэн һайн һайхан хүсэл эрмэлзэл тэдэнэрые, дүтэ, холын аяншалгада уряалан дуудана ха юм. Холын хойто зүгтэ, Сибирьтэ, Алас-Дурна зүгтэ ошожо үзэхэ, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унагшадай дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөөнүүдые хоёр нюдөөрөө хараха. Кавказ, Памир, Тянь-Шань гэхэ мэтэ сүмбэр ууланuудай шобхо оройн орьёл өөдэ дабшаха, эртэ урда сагай эди шэдитэ домог түүхэтэй танилсаха, Псковско Кремлиин гү, али Соловецкэ һүмэнүүдэй һүр жабхаланта түхэл шарайе, Байгал далайн дабтагдашагүй гоё һайхан байгаалиие шэнжэлхэ гээшэ ёһотой аяншалагшын һанажа, бодожо ябаһан хүсэл эрмэлзэл болоно.

Олохон аяншалагшад байгаалиин сэнгэлигтэ бэеэ абаһан ябажа шаданагүй. Тэрэнэй гоё һайхан газарые бог шоройгоор дараад, һандаргаад ябашадаг. Тэдэнэрэй «найрлаһан» газарта байгаалиин «үбшэндэ нэрбэгдэһэнэй» тэмдэг үлэшоод байдаг. Байгал дээрэ, Хамар-Дабаанда, Витимэй хадалиг газарнуудта. Зэдын дабаанай ой тайга соо зоологическа шэнжэлэлгэ хэхэдээ, иимэ баримтануудтай дайралдадаг байнабди. Байгаалида, арадай ажахыда туйлай ехэ хохидол ушаруулдаг гал түймэр олохон ушарта аяншалагшадай гэмээр һүжэрдэг байна.

Буряад оромнай гайхамшагта гоё һайхан байгаалитай, эртэ урда сагай болон мүнөө үеын хүгжэлтын өөр янзын соёл культуратай республика юм. Тиимэһээ аяншалгые ёһо гуримтайгаар, үргэн далайсатайгаар хүгжөөхэ арга боломжо яһала бии. Энээнэй тулада тон шухала удха шанартай иимэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэнэр һананабди:

байгаалиие хамгаалха, хизаар ороноо шэнжэлхэ асуудалнуудые «Эдир турист», «СССР-эй турист» гэһэн значкистнуудые бэлдэхэ программада заатагүй оруулха, Байгаали хамгаалха талаар зохихо эрдэм мэдэсэгүй хүнүүдтэ аяншалагшын нэрэ зэргэ олгохогүй;

эртэ урда сагай үеын уран һайханай хүшөөнүүдые, мүн байгаалиин «зохёоһон» хүшөөнүүдые оруулалсан, байгаалиин баялигые (нэн түрүүндэ ногоон ургамалай, ан амитанай аймагые) сахин хамгаалха хэрэгэй түлөө аяншалагшадай, хүтэлбэрилэгшэдэйнь харюусалгые дээшэлүүлхэ;

байгаалиие хамгаалха талаар аяншалагшадай бүлэгүүдэй, отрядуудай хүтэлбэрилэгшэдэй курсануудые, семинарнуудые эмхидхэхэ. Эдэ курсануудые, семинарнуудые дүүргэһэнэйнь һүүлээр байгаали хамгаалха дүрим тушаалгаар шалгалта үнгэргэхэ шухала. Энэ дүрим тушаажа шадаагүй хүнүүдые аяншалагшадые хүтэлбэрилхэ тушаалһаань болюулха;

республикын бүхы уран һайханай болон байгаалиин үнэтэ зүйлнүүдые бүридхэлдэ абаха, тэдэнэрые научна ёһоор найруулан бэшэжэ харуулха, аяншалагшадай хэрэглэхын тулада аяншалгые тайлбарилһан дэбтэр хэблэн гаргаха, тиихэдээ тэрээн соогоо байгаали хамгаалха талаар бүлэг заатагүй оруулха;

хизаар ороноо шэнжэлхэ, байгаалиие сахин хамгаалха асуудалнуудые хараадаа абажа, республика дотор аяншалга хүгжөөхэ комплексно түсэб зохёохо;

байгаалиин бүхы баялигые ойроо хүртэшэгүй байлгые хангахаар аяншалгын базануудые түхеэрхэ;

Хэрбээ аяншалгые хүгжөөлгын талаар дээрэ заагдаһан асуудалнуудые ойрын сагта бодото дээрэнь бэелүүлээд байгаа һаа, аша үрэеэ харюулха. Эхэ оронойнгоо, тэрэнэй гоё, һайхан гайхамшагта байгаалиие гүнзэгытөөр мэдэжэ, ойлгожо, абахадамнай туһалха байха гэжэ һанагдана.

М. ШАРГАЕВ,
биологическа эрдэмэй кандидат, доцент.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

ФУТБОЛ. СССР-эй чемпионууд, Европын оронуудай кубогуудта хүртэһэн командануудай түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ илагша — Киевэй «Динамын» футболистнууд Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө байгша оной сентябриин 17-до Пирей хотодо Грециин «Олимпиакос» командатай түрүүшынгээ наада үнгэргэхэ юм. Харюугай наадан октябриин 1-дэ Киевтэ болохо байна.

Энэ жэлдэ СССР-эй кубок эзэлхын түлөө августын 9-дэ үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй нааданда илажа гараһан манай команда Европын үшөө нэгэ мүрысөөндэ — кубогта хүртэхын түлөө уулзалгада Кипрэй «Анортосис» командатай наадаха юм.

Совет гурбан команда — Москвагай «Спартак», «Торпедо», Одессын «Черноморец» командануud УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө мүрысэхэ. Түрүүшынгээ наадануудые эдэнэр ондоо талмай дээрэ үнгэргэхэ. «Спартак» Швецидэ Стокгольмын АИК гэжэ клубтай, «Черноморец» Италида Римэй «Лацио» гэжэ клубтай, «Торпедо» мүн лэ эндэ «Наполи» командатай наадаха.

Европын клубуудай мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ тухай жэрэб таталга Швейцариин Цюрих хотодохи УЕФА-гай штаб-байшан соо үнгэргэгдөө.

ШТАНГА. Дунда Азиин республикын штангист спартакиадада түрүүлэн илалта туйлаба. Киргизэй штангист Владимир Ли чемпион болоо. Тэрээнтэй адли нэрэ фамилитай Владимир Ли штангистын тренер юм.

Николай Колесников хүнгэншэг шэгнүүртэ мүрысэхэдөө, хоёр дахин үргэлгөөр 280 килограмм дүн харуулаа. Москвич М. Киржинов 300 килограмм дүн харуулжа, хүнгэн шэгнүүртэнэй дунда эрхимлэбэ.

Минск хотодо ажаһуудаг 28 наһатай сэрэгшэ Валерий Шарий дунда шэгнүүртэн сооһоо шалгарба. Тэрэ дэлхэйн гурбан рекорд тогтоожо, СССР-эй арадуудай VI спартакиадын чемпион болоо. 165,5 килограмм угзаран үргэжэ, 203,5 килограмм түлхин үргэжэ, хамта 365 килограмм дүн туйлаба.

Шахты хотын слесарь Давид Ригерт үндэр нэрэ зэргэдэ оло дахин хүртэһэн юм. Тиин мүнөө нэгэдэхи хүндэшэг шэгнүүртэй штангистнуудай дунда болоһон мүрысөөндэ 382,5 килограмм дүн харуулжа, Ригерт СССР-эй арадуудай спартакиадын чемпион болобо. Энэ хадаа тус мүрысөөндэ Россиин Федерациин командын түлөөлэгшэдэй гурбадахи илалта болоно. Хмельницкий хотын спортсмен Сергей Полторацкий хоёрдохи (375 килограмм), Бакугай Юрий Беляев 365 килограмм үргэжэ, гурбадахи һуури эзэлээ.

— Мүнөө ехэ түсэбүүдтэйб. Байгша оной сентябрь һарада Москвада үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадахаб, — гэжэ Д. Ригерт хөөрэнэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июлиин 9-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 33 (регби), 36 (слалом), 37 (мэргэн буудалга), 38 (һур һарбалга), 42 (хүндэ атлетикэ), 45 (футбол);

«Спортлото-2»: 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 19 (академическэ һэлюурдэлгэ), 22 (коньки), 24 (сана), 29 (парашютна спорт), 47 (бүмбэгэтэй хоккей).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ноһо хайшалгынгаа шанар тухай мартажархёо» — «Правда Бурятии» газетын, арадай хиналтын рейдын материал. СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй III сессиин материалнууд. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Залуу инженерэй намтар». — А. Абрамовай статья. «Найдамтай эхин» — В. Крыловой репортаж. Түрэл орон доторнай. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: — СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй III сессиин материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Интернациональна үүргээ дүүргэн» — М. Ефимовэй статья. И. Кобылкинай корреспонденци. «Гол рольдонь Е. А. Бровкин» — Р. Макальскаягай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Дамжуулгын программа. 10.05 — Документальна фильмүүд харуулагдаха. 10.50 — «Мүнөөдэр элүүр энхэ байлгын бүхэсоюзна үдэр» (үнгэтэ). 11.05 — «Уран шүлэг». Вера Инбер. 11.30 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 11.45 — «Объектив» (үнгэтэ). 12.15 — «Хуушан шахтын нюуса» — (5-дахи сери). 12.50 — Шэнэ һоник. 13.00—13.10 — Забһарлалга. 13.10 — «Ёһотойл хүбүүд даа» (үнгэтэ). 14.10 — «Социализмын ажабайдал». (үнгэтэ). 14.40 — «Хадын хаан ба бусад» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 16.15 — СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ. 16.30 — «Хурдаар» — документальна фильм. 16.45 — Останкинодахи концертын студи урина (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00—19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Мүнөөдэр — элүүр энхэ байлгын бүхэсоюзна үдэр». 19.25 — Г. Феоктистова С. Власов хоёр хатарна.

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Нүхэр хүдэлмэришэн» 20.00 — Шэнэ һоник.

«Орбита». 20.10 — «Хадын хаан ба бусад» — кинофильм. 21.45 — СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ. 22.00 — «Хурдаар» — документальна фильм. 22.15 — Останкинодахи концертын студи урина. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.20 — Телевизионно һоник.

«Орбита». 19.40 — «Социализмын ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 20.10 — «Минии һанамжанууд». Н. Обухова дуулана. 20.40 — «Факел». «Аян замдаа һайн ябыт».

ХИЛЫН СААНАҺАА — ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

МОГАДИШО

Совет Сомалин хани барисаанай хүндэлэлдэ

ТАСС

СССР-эй ба Сомалин Демократическа Республикын хоорондын хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорто гар табигдаһаар түрүүшын жэлэй ойдо зорюулагдаһан совет-сомалин хани барисаанай фестиваль эндэ нээгдэбэ.

Политическэ, экономическа, соёлой асуудалнуудаар хоёр ороной хоорондын аша үрэ ехэтэй харилсаан тухай хөөрэһэн гэрэл зурагууд Могадишадахи Совет соёлой түбтэ табигдаба.

ВРС-эй дэргэдэхи Национальна политическэ захиргаанай секретарь Абдулкадир Хаджи Мохамед фестиваль нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, политическэ ба экономическа бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэдэг арадуудта Советскэ Союз ходоодоо туһаламжа үзүүлдэг юм гэжэ мэдүүлээ. Манай гүрэнэй тогтоһон түрүүшын үдэрһөө хойшо СССР гараа һарбайжа, экономико ба соёл культурыаа хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлахадамнай, манай республикада туһалаа һэн.

КАНАДА. Британиин Колумби провинциин Трейл городто барилгашадай демонстраци болобо. Демонстрацида хабаадаһан хүдэлмэришэд барилгын кампаниинуудай профсоюзые эсэргүү ябуулгануудые буруушаалһанаа мэдүүлпэн, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй байдал һайжаруулха эрилтэ табиһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: демонстрацида хабаадагшад городой үйлсэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин хүдэлмэрилжэ байһан тухай гадаадын хэблэл мэдээсэнэ. Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат Н. А. Тихоновэй хэһэн «Газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангадхаха, ашагта малтамалнуудые һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай, газарай баялиг тухай ССР Союзай ба союзна республикануудай Хуулинуудай үндэһэн дүримүүдэй проект тухай» элидхэлые газетэнүүд хуряангыгаар толилходоо, байгаалиин баялигуудые гамтайгаар ашаглаха, байгаалиие хамгаалха зорилгонуудые КПСС, Совет правительство залан сэхээр шиидхэнэ гэжэ тэмдэглэнэ.

Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй 1975 оной июниин 24—26-да Будапештдэ болоһон XXIX сессиин дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Советскэ Союзай делегациин тоосоое КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө гээд газетэнүүд мэдээсэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ Советскэ Союз шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гэжэ социалис оронуудай хэблэл бэшэнэ. «Советскэ Союзай гадаадын политикын ашаар хүн түрэлтэн амгалан тайбанаар ажаһууха аргатай болонхой. Эб найрамдал ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха гээшэ гол шухала зорилгомнай болоно гээд КПСС тоолоно гэжэ энэнь элирхэйлэн гэршэлнэ,» — гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй хүдэлмэриие гадаадын хэблэл шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Зүблөөнэй түгэсхэлэй шатые үнгэргэхэ тухай һара үдэр тогтоохо хэлсээ баталалгада баруунай зарим оронуудай делегацинууд тойбо татахые һэдэнэ гээд Франциин «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

Орон доторхи байдал тухай Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай Политическэ Комиссиин хэһэн мэдүүлгые энэ газетэ толилбо. Орон доторхи байдалай түгшүүрилтэй болоһон дээрэһээ һэрнмжэтэй байха, Португалиин демократическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гээд документ дотор хэлэгдэнэ.

1976 ондо үнгэргэгдэхэ һунгалтын үедэ республиканска партиһаа президентын тушаалда кандидатураяа дэбжүүлхые туйлаха гэһэн США-гай президент Дж. Фордын шиидхэбэриие американ хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ.

(ТАСС).

ЛИССАБОН

ДВС-эй ассамблейн шиидхэбэри

ТАСС

Португалиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй ассамблейн сесси эндэ боложо, республикын президент Кошта Гомешой орон доторхи политическэ байдал тухай мэдээсэлые шагнаад, зүбшэн хэлсэһэн байна. Революционно Соведэй табиһан «политическэ ажал ябуулгануудай түсэбые» дэмжэжэ байһан тухайдаа ассамблейн делегадууд мэдүүлээ. Премьер-министр Васку Гонсалвишай табиһан документые мүн лэ һайшааһан байна. Орон доторхи политическэ байдалда энээн дотор гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэнэ. Энэ документын шухала удхатай байһые хараада абажа, «зэбсэгтэ хүсэнүүдэй элдэб зургаануудта тэрэниие зүбшэн хэлсэхэ, шудалха» гэжэ шиидхэгдээ.

Бүгэдэ арадай ниитын эмхинүүдые байгуулха гэһэн проектые ассамблейн делегадууд баталба. Энэ хадаа Португалида социалис общество байгуулгын түсэбые залан сэхээр бэелүүлһэн ушар болоно.

Национальна арадай суглаан шэнэ байгуулалтада дээдын зургаан болохо юм. Энэ байгуулалтын бүхы шатануудай ажал ябуулгада ДВС-эй түлөөлэгшэд хабаадаха байна.

Португалиин Революционно Совет Португалиин арад зоной аша туһые, ниигэ-национальна бэеэ дааһан байдалые хангаһан гүрэнэй засагай дээдын зургаан болоно.

Баталагдан абтаһан шиидхэбэритэй дашарамдуулан, шэнээр бии болгогдоһон эмхинүүдэй ажал ябуулгада хабаатай хуули гаргахыень ассамблей Революционно Соведтэ даалгаа. Эдэ эмхинүүдтэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөн туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ ёһотой.

ЖЕНЕВЭ

Хоёр делегациин уулзалга

ТАСС

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай эндэ үнгэргэгдэжэ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр делегациин ээлжээтэ уулзалга июлиин 9-дэ болобо.

ПАРИЖ

Ж.-П. ФУРКАДЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Франциин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ Франциин экономикын, финансын министр Ж.-П. Фуркад Москваһаа бусажа ерэмсээрээ мэдүүлбэ. Совет-француз хамтын комиссиин X сессидэ хабаадаһан Франциин делегациие тэрэ толгойлһон байгаа.

Харилсаа холбоонойнгоо улам үргэдэхэ байһанда этигэн найданабди. Ушарынь юуб гэхэдэ, совет экономико хурдан түргөөр хүгжэжэ байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха үедөө, совет-француз хамтын комиссиин хүдэлмэри дээрэ хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ тухай онсолон заагдаа гээд министр тэмдэглэбэ. Энэ хадаа Совет правительствын бэелүүлдэг политикын гол зүйл болоно. Франциин президент В. Жискар д'Эстэнэй СССР-тэ ошохоёо байһан ушар совет-француз харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Ж.-П. Фуркад мэдүүлээ.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН АЖАЛШАД БУҺАЛГААЛНА

ТАСС

Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэтэй, ажаллаха арга боломжын муудалгатай, хүдэлмэригүйшүүлэй олошоролготой дашарамдуулан, салин хүлһэеэ дээшэлүүлхын түлөө Франциин ажалшад буһалгаа хэнэ.

«Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, ороной 73 департаментда 100 мянга гаран ажалшад буһалгаалжа байна. 100 гаран ехэ ехэ фабрика, заводто ажалай хёмороо зүрицэлдөөн гарана. Автомобиль бүтээгшэд, шахтернууд, бүд нэхэгшэд медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, түмэр замшад, судоверфьнүүдэй хүдэлмэришэд буһалгаална.

Франциин профсоюзуудай хоёр ехэ нэгэдэл — ВКТ, ФДКТ ниитэ национальна митинг июлиин 10-да Парижда үнгэргэхые шиидээ. Буһалгаанай тэмсэл хэдэг ажалшад энээндэ хабаадаха байна. Буһалгаалагшадтай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, эдэнэй эрилтэнүүдые бүрин хангахыень предприятинуудай эзэдые баадхаха зорилготой байһан тухайдаа эдэнэр хамтынгаа мэдүүлгэ дотор тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Сэрэгэй гаргашануудые хорёохын түлөө

ТАСС

Америкын хотонуудай мэрнүүдэй конференци Бостондо боложо байна. Эндэ тогтоолой проект оруулагдаа: США-гай сэрэгэй бюджедые хороохо, Америкын хото городуудай олон тоото асуудалнуудые шиидхэхын тула мүнгэ зөөри алмаха эрилтэ энээн дотор табигдана.

Сэрэгэй туйлай ехэ гаргашануудһаа уламжалан, мүнгэнэй үнэ сэнгые унагааха ябадал саашадаа гаргагдаха ёһогүй гээд тогтоолой проект соо хэлэгдэнэ. Экономическа түбэг бэрхэшээлтэй байдалые һайжаруулхын тула пентагондо мүнгэ нэмэжэ һомолхо бэшэ, харин ниитын хүдэлмэриин, гэр байрын барилгын хэрэгтэ мүнгэ ехээр һомолхо, ниитын транспортын хүдэлмэриие һайжаруулха, Америкын хото городуудай хойшолуулашагүй зорилгонуудые шиидхэхэ шухала. Хүдэлмэригүйдэлгэтэй тэмсэхын тула хото городуудта онсо яаралтай туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор хоёр миллиард доллар һомолхыень федеральна захиргаанай урда эрилтэ табигдана.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ОРОДОЙ ГҮРЭНДЭ ШАТАР ХЭДЫДЭ БИИ БОЛООБ

БЕЛОРУССИИН ССР-эй Нэуканууд академиин археологууд XI зуун жэлдэ Птичь мүрэнэй эрье шадарай ажаһуухан славян угсаатанай отог һууринише элирүүлэн нээхын тула малталга хэһэн байна. Тиихэдээ эрдэмтэд шатарай 4 сантиметр хэмжээтэй морин олохон байгаа. Яһаар хэдэһэн шатарай энэ бодо VIII—XIII зуун жэлдэ хабаатай гэжэ баҕсаамжалагдана.

— Киевскэ Русиин баруун хойто хубида эртэ урда сагта шатар наадаһан үргөөр дэлгэрһые археологическа олон зүйлнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ — гэжэ малталгые хүтэлбэрилһэн түүхын эрдэмэй кандидат Г. В. Штыхов хөөрэнэ. — Заславль, Витебск, Волковыск мүн Белоруссиин эртэ урдын бусад хотонуудта олдоһон шатарай бусад бодонууд XII—XIII зуун жэлнүүдтэ хабаатай. Эдэ хотонууд Птичь мүрэнэй эрье дээрэ бүтээгдэһэн шатарай бодонуудһаа наада заахань зуун жэлээр «дүү» байна. Тиимэһээ ородой гүрэндэ шатар эгээл түрүүн Минск шадар бии болоһон байгаа гэжэ тоолоогдоно. Эндэ шатар яагаад бии болооб? Птичь гэжэ багашаг мүрэн дээгүүр урданай судануудай ябадаг байгаа ха. Тиин харин оронуудһаа ерэһэн аралжаа наймаашад эртэ урдын энэ наадые эндэ асараһан байгаа бишу.

КРУЖКА «ПИТО»

ЗАНШАЛТА чешскэ пивэһэ юугээрэшье илгаагүй хангал һайхан амтатай кружкэ энэ ундые чехословакиин жодоошодто наяар үгэжэ эхилээ юм. Тиихэдэ «пито» гэжэ һэрүүн ундан пиво шэнги амтатай, шанараараа доошогүй һайн.

ҮНДЭР НАҺАТАЙШУУЛАЙ КЛУБ

ҮНДЭР наһатайшуулай клуб арбан табан жэл соо Польшодо хүдэлжэ байна. 550 гаран хүн энэ клубай гэшүүд юм. Ажалай ветерануудай амаралта эмхидхэхэ талаар эдэ клубууд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Хэдэ хэдэн клубуудай дэргэдэ физическэ хүмүүжүүлгын дүй дүршэлтэй инструкторнуудай хүтэлбэри доро элүүржүүлгын гимнастика үнгэргэгдэнэ.

ЭЛИНСЭГ ХУЛИНСАГУУДАЙНГАА СУДНАНУУДААР

НОМГОН ДАЛАЙН урда хубида байдаг энэ бишыхан бүлэг арал дээрэ ажаһуудаг арбан хүн каноэ түхэлэй онгосодо һууха, Номгон далайн долгин хаха эсэхэн тамаржа, 3 мянган километр гаталан, Яп гэжэ бүлэг аралһаа Окинава хүрэхые хараална. Байгша оной июль һарада Окинавада нээгдэхэ «Дэлхэйн океан далайнууд» гэһэн уласхоорондын выставкэдэ хабаадаха зорилготой.

Яп гэжэ бүлэг арал дээрэ ажаһуудаг хүнүүд каноэ онгосоор тамарха угаа дуратай юм. Эртэ урда сагһаа хойшо эдэ бүлэг арал дээрэ ажаһуудаг каноэ онгосоор холын аяншалга хэдэг байһан түүхэтэй. Үдэрэй халуунһаа хорожо, һүниндөө одо мүшэдөөр замаа тодолон, эдэнэр тамардаг байгаа. Тиин үүр хираалха үедэ амархаяа хэбтэдэг һэн.

14 ХОНОГТО БУРТАГ ШЭДХЭ СОО

ПЕРУГАЙ Альваро Приано хүн зоной хүлеэшье табяагүй Сельва гэжэ районуудаар 14 хоног соо ябаһан байна. Тэрэ ороной хойто захаар шэнэ ашагта малтамал бэдэрэдэг нефтиин компаниинуудай нэгэндэ хүдэлдэг юм. Ээлжээтэ бэдэрэлгэ хэхэ үедөө Альваро Прианин жолоодожо ябаһан вертолет аюулда орожо, огто шэнжэлэгдээгүй Мадре-де-Дьос гэжэ буртаг шэдхэтэй газарта унаһан байгаа. Тиигэжэ Альваро Приано удаан саг соо буртаг шэдхэ шэрэнги соогуур тэвржэ, тэнхээ тамираа алдаһан байха юм.

Буртаг шэдхэ шэрэнги соогуур эсэтэрээ зайбашье, талаантай байшоо. Шэдхэ шэрэнги соогуур 60 километр гаталаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Талаан болоходоо, ондоо компаниин бүлэг нефтьшэд ашагта малтамал бэдэрэн энээгүүр ябатараа, тэрэниие олоһоорхоон байха юм.

(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика дотор торнай үүлэтэйшэг байха, хура бороон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхин. Температура 30—35, Байгал шадар 20—25, Улаан-Үдэ городто һүниндөө 14—16, үдэртөө 32—34, градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — [illegible], корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-02448. Заказ № 0044